

CZYTAJPL!

Czytasz? Łatwiej znajdziesz pracę - przekonują organizatorzy akcji „Czytaj PL”. W ramach kampanii promującej czytelnictwo można też ściągnąć darmowe e-booki i audiobooki. „Czytanie przynajmniej jednej książki rocznie - bardzo mile widziane”. To jeden z wymogów dla ubiegających się o stanowisko młodszego specjalisty ds. finansów. Czytający pracownicy są poszukiwani, bo lektura usprawnia komunikację między półkulami mózgu, jest też treningiem krytycznego myślenia. Mimo to w 2015 roku 63 proc. Polaków powyżej 15. roku życia nie wzięło książki do ręki. [...]W ramach akcji „Czytaj PL” dostępne są darmowe e- i audiobooki.

Paulina Domagalska, Gazeta Wyborcza

To pierwszy raz, gdy zrodzona w Krakowie inicjatywa objęła swoim zasięgiem 16 miast. Reklamy akcji Czytaj PL, będąc przepustką do zyskania dostępu do bestsellerów, znalazły się na przystankach komunikacji publicznej.

Michał Tomaszewicz, Antyradio

FESTIWAL CONRADA

Ponad stu pisarzy, blisko dziewięćdziesiąt spotkań poprowadzonych w ośmiu językach, trzy transmisje na żywo w Internecie, 6 książkowych premier pod patronatem festiwalu, wręczenie nagrody Conrada za najlepszą debiutancką książkę - to wszystko w ciągu siedmiu dni Festiwalu Conrada w Krakowie. Ósma edycja jednego z najważniejszych festiwali literackich w Polsce rozpoczęta. Hasłem przewodnim tegorocznej edycji festiwalu będzie „Intensywność”.

Grzegorz Nurek, Gazeta Wyborcza

NAGRODA CONRADA 2016

Wręczone po raz drugi wyróżnienie ma być wsparciem nie tylko dla początkujących pisarzy, ale także dla wydawców, zachęcając ich do podejmowania ryzyka edytorskiego. Jednocześnie ustanowienie Nagrody Conrada pozwala Krakowowi urzeczywistniać kluczowe cele zawarte w strategii Miasta Literatury UNESCO.

Culture.pl

FESTIWAL MIŁOSZA

Już 9 czerwca Kraków stanie się miejscem kolejnego wyjątkowego spotkania z poezją. Od pięciu lat Festiwal Miłosza gości wybitne postaci światowej i rodzimej literatury, stawiając pytanie o miejsce światowej poezji we współczesnym świecie. Jest też cenioną płaszczyzną wymiany kulturowych doświadczeń.

[Miasto Kobiet](http://MiastoKobiet.pl)

KURSY KREATYWNEGO PISANIA

Kraków Miasto Literatury UNESCO zaprasza na warsztaty pisania związane z projektem „O_KAZ Litratuura o Kazimierzu”. 20 listopada pierwszą część cyklu poprowadzi Dominika Słowik, młoda pisarka z dużym doświadczeniem i pisarską wiedzą. Podczas warsztatów uczestnicy będą próbowali portretować Kazimierz - najśłynniejszą krakowską dzielnicę.

news.o.pl

DZIAŁANIA W SZPITALACH

Do krakowskich szpitali 600 książek trafiło już w czerwcu ubiegłego roku, teraz Krakowskie Biuro Festiwalowe - pomysłodawca tego wydarzenia - postanowiło powiększyć listę miejsc i liczbę książek.

- Regał stoi w holu jednego z oddziałów dla dzieci starszych. Korzystają z niego pacjenci, rodzice oraz personel, który także przynosi do regału przeczytane książki z domu - mówi Aleksandra Rumińska z Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego im. św. Ludwika w Krakowie.

Łukasz Grzesiczak, Gazeta Wyborcza

FESTIWAL LITERATURY DLA DZIECI

Jak kształtować czytelnicze zwyczaje najmłodszych, pielęgnować literackie nawyki i inspirować dzieci do sięgania po kolejne książkowe tytuły i nowych autorów? Wiedzą to organizatorzy 3. edycji zdobywającego coraz większą popularność Festiwalu Literatury dla Dzieci, który od 10 maja do 12 czerwca 2016 odbywać się będzie w czterech polskich miastach: Warszawie, Gdańsku, Krakowie i Wrocławiu, Europejskiej Stolicy Kultury 2016.

Anna Legierska, Culture.pl

TARGI KSIĄŻKI W KRAKOWIE

Krakowskim Targom Książki od siedmiu lat towarzyszy Festiwal Conrada, spotkania odbywają się więc także w różnych punktach miasta. Targi i Festiwal są prawdziwym świętem książek, ogarniającym cały Kraków. W tym przypadku liczy się także ilość. O randze wydarzenia świadczą naturalnie nazwiska zaproszonych gości, czyli nade wszystko autorów, choć przybywa do Krakowa również liczna reprezentacja „branży” (księgarze, bibliotekarze, wydawcy, dziennikarze). Od 2014 roku KTK mają oficjalnie międzynarodowy charakter, zapraszają bowiem gości honorowego. W tym roku jest nim Izrael.

Barbara Marciniak, Polskie Radio

W świecie literatury czas biegnie szybciej – takie wrażenie mogli odnieść wszyscy uczestnicy zakończonej już 20. jubileuszowej edycji Międzynarodowych Targów Książki w Krakowie. Święto literatury obfitowało w liczne atrakcje i spotkania z najlepszymi autorami. Klimat minionych 4 dni w Międzynarodowym Centrum Targowo-Kongresowym EXPO Kraków najlepiej oddają słowa Michaela Cunninghama, jednego z najpopularniejszych aktualnie światowych pisarzy – Ludzie ciągle powtarzają, że książka umiera. A ja tymczasem siedzę pośrodku pięknego obiektu, pełnego pasjonatów literatury. Widzę ogromną ilość ludzi kupujących i czytających książki! To, co tutaj obserwuję, dodaje mi nadziei i napędza mnie optymizmem.

Aneta Żurek, Gazeta Krakowska

SPIS TREŚCI

Literatura po krakowsku, czyli we wspólnocie siła	7
10 strategicznych obszarów rozwoju	11
Kluczowe projekty	12
Rok 2016 w liczbach	20
Styczeń	21
Luty	24
Marzec, Kwiecień	27
Maj	33
Czerwiec	37
Lipiec, Sierpień	49
Wrzesień	53
Październik	57
Listopad, Grudzień	73
Projekty całoroczne	78
Promocja Krakowa Miasta Literatury UNESCO na konferencjach zagranicznych	99

LITERATURA PO KRAKOWSKU, CZYLI WE WSPÓLNOCIE SIŁA

Szanowni Państwo, Drodzy Czytelnicy,

Ubiegły rok pokazał, że literatura – jeden z najważniejszych aspektów tożsamości naszego miasta – jest również nieodłączną częścią życia dzisiejszego Krakowa, niewyczerpanym źródłem inspiracji i katalizatorem

dla budowania społecznych więzi – tworzenia otwartej na świat wspólnoty.

Działania podejmowane od wielu lat przez Miasto i Krakowskie Biuro Festiwalowe, operatora programu Kra-

ków Miasto Literatury UNESCO przynoszą wymierne skutki. W minionym roku przyjęliśmy pierwszą w kraju miejską strategię promocji czytelnictwa i integracji środowisk literackich, uruchomiliśmy pionierskie programy

wsparcia dla początkujących pisarzy oraz rozwoju życia kulturalnego w księgarniach. Bardzo ważnym wydarzeniem było też skonsolidowanie pracy miejskich bibliotek i powołanie – z nowym rokiem – nowoczesnej instytucji pod nazwą Biblioteka Kraków. Dzięki współ-

pracy z wydawcami, kilkanaście szeroko komentowanych publikacji ukazało się pod patronatem Krakowa Miasta Literatury UNESCO. Znakomicie rozwijają się również literackie festiwale Conrada i Miłosza, bijąc, z roku na rok, rekordy popularności, jak też działania

włączające nowe technologie do promocji czytelnictwa – m.in. akcja Czytaj PL!, która w ubiegłym roku objęła aż 16 polskich miast.

Z roku na rok pod parasolem programu Miasto Literatury UNESCO powstaje gęsta sieć współpracy obejmu-

jąca twórców i czytelników, organizacje pozarządowe i podmioty tworzące lokalny rynek książki. Rodzą się również przedsięwzięcia, dzięki którym Kraków widoczny jest w krajowej i międzynarodowej debacie publicznej jako miasto świadome wartości swobody

twórczej, pluralizmu i wolności słowa. Od 2009 roku w ramach Sieci Miast Pisarzy Uchodźców ICORN udzielamy schronienia prześladowanym pisarzom. Stale współpracujemy z wiodącymi organizacjami pozarządowymi: stowarzyszeniem Willa Decjusza, Fundacją

Tygodnika Powszechnego, Fundacją Miasto Literatury czy Fundacją Burza Mózgów – i wspólnie z nimi tworzymy całoroczną ofertę literacką. Kraków Miasto Literatury UNESCO to program od początku uspołeczniony, zbudowany na bogactwie i róż-

norodności niemożliwych tutaj do wyliczenia oddolnych inicjatyw, których przegląd zawarto w niniejszym katalogu, a których autorom chciałbym w tym miejscu gorąco podziękować. Przedsięwzięcia te wspólnie składają się na coraz mocniejszą markę literackiego Krakowa i mam nadzieję, że nadal będą się wspaniale

rozвивać. Wierzę, że rok 2017, przebiegający pod duchowym patronatem jednego z najbardziej znanych pisarzy związanych z Krakowem – Josepha Conrada – przyniesie nam wszystkim jeszcze więcej okazji do radości i satysfakcji. Bądźcie Państwo z nami!

Jacek Majchrowski
Prezydent Miasta Krakowa
Kraków, dnia 31.01.2017

10 STRATEGICZNYCH OBSZARÓW ROZWOJU

KLUCZOWE PROJEKTY

KLUCZOWE PROJEKTY

FESTIWAL CONRADA

Festiwal Conrada to największe międzynarodowe wydarzenie literackie w Polsce i jedno z największych w Europie. Od 2009 festiwal corocznie współorganizują Fundacja Tygodnika Powszechnego i Krakowskie Biuro Festiwalowe. Ideą przewodnią jest stworzenie imprezy o największym możliwym zasięgu, szeroko rozpoznawalnej na świecie – co każda kolejna edycja realizuje w coraz większym stopniu.

Festiwal gości twórców z całego świata, reprezentujących różne kultury i światopoglądy, a także rozmaite dziedziny kultury – w tym również film, teatr, muzykę i sztuki plastyczne. Celem wydarzenia jest prezentacja literatury światowej z różnych kręgów kulturowych, uwzględniającej odmienne perspektywy i sposoby opisywania świata, wyrastającej z odmiennych doświadczeń, a także inicjowanie intensywnej dyskusji artystycznych i społecznych. Uczestnicy debat, warsztatów, pokazów filmowych i teatralnych, koncertów, wystaw, spacerów literackich, gier miejskich, interaktywnych zabaw mogą dzięki temu wydarzeniu spędzić czas blisko autorów i ich tekstów, poszerzać swoją wiedzę i samemu współtworzyć przestrzeń, w jakiej funkcjonują książki w Polsce. Oprócz programu głównego nieodłączną częścią Festiwalu Conrada są pasma tematyczne – filmowe, dziecięce, artystyczne, muzyczne czy wydaw-

7 dni festiwalu **80** ponad wydarzeń

15 lokalizacji

ponad **20/80** pisarzy z Polski
pisarzy zagranicznych

blisko **15 000** uczestników

6 nowych publikacji
z patronatem Festiwalu Conrada

8 języków,
w których prowadzono spotkania

14 transmisji live

CONRADFESTIVAL
#conradfestival

KLUCZOWE PROJEKTY

nicze. Przedsięwzięciu co roku towarzyszą Targi Książki w Krakowie, które przyciągają tysiące entuzjastów literatury.

Lista wybitnych gości Festiwalu jest bardzo długa. Znajdują się na niej tacy autorzy jak Michael Cunningham, Richard Flanagan, Eleanor Catton, Swietłana Aleksijewicz, Orhan Pamuk, Paul Auster, Jonathan Franzen, Jaume Cabré, Boris Akunin, John Banville, Etgar Keret, Jeanette Winterson, Jurij Andruchowycz i Amos Oz. Z polskich twórców gośćmi krakowskiego wydarzenia byli m.in. Hanna Krall, Wiesław Myśliwski, Olga Tokarczuk, Marek Bieńczyk, Eustachy Ryłski, Krzysztof Varga, Andrzej Stasiuk, Dorota Masłowska, Wojciech Jagielski, Magdalena Tulli, Michał Witkowski, Justyna Bargielska, Jacek Dehnel, Krzysztof Wodiczko i Zygmunt Bauman.

PROGRAM WSPARCIA DLA DEBIUTÓW

W roku 2016 kontynuowaliśmy program wsparcia dla debiutów, poświęcając szczególną uwagę debiutantom i wspierając ich pierwsze starania o sukces na rynku literackim. Przygotowaliśmy przede wszystkim dwie inicjatywy, z których każda koncentruje się na innym aspekcie funkcjonowania debiutów w Polsce.

Nagroda Conrada, czyli ogólnopolskie wyróżnienie dla debiutantów, jest wyjątkowym zjawiskiem, a dotychczas była brakującym ogniwem na mapie polskich laurów literackich. Nagroda w wysokości 30 000 zł została przyznana po raz drugi podczas Festiwalu Conrada. Laureat wyłaniany jest nie przez jury, lecz przez samą publiczność Festiwalu. Wyróżnienie ma być wsparciem dla

początkujących pisarzy, ale i zachętą dla wydawnictw do śmielszego inwestowania w młodych twórców. Fundatorem nagrody jest Miasto Kraków, a partnerami: Instytut Książki, Fundacja Tygodnika Powszechnego oraz Krakowskie Biuro Festiwalowe. Zwycięzcą drugiej edycji Nagrody Conrada została Żanna Słoniowska za książkę *Dom z witrażem*. Urodzona w 1978 roku Ukrainka z polskimi

KLUCZOWE PROJEKTY

korzeniami, zamieszkała od lat w Krakowie. Dziennikarka i tłumaczka. Znawczyni historii Lwowa, autorka albumu *Przedwojenny Lwów. Najpiękniejsze fotografie* (2013). Drugim elementem programu jest **Kurs Kreatywnego Pisania Miasta Literatury UNESCO**. Kurs odbywa się już po raz drugi pod marką Miasta Literatury UNESCO i jest sys-

tematycznie rozwijanym projektem edukacji literackiej. Podczas gdy pierwsza edycja dotyczyła uniwersalnych wskazówek i umiejętności konstruowania ciekawego tekstu literackiego, druga edycja została już sprofilowana pod szczególny gatunek - kryminał. Pierwszym etapem była w tym roku rekrutacja, podczas

której, na podstawie przesłanych wcześniej próbek tekstu, wybrano najbardziej utalentowanych uczestników. Zajęcia, trwające od września 2016 roku do stycznia 2017 roku, były różnorodne i pełne rozmaitych zadań warsztatowych. Dwunastu uczestników od jesieni spotykało się z wybitnymi pisarzami, ekspertami od prawa, budowa-

KLUCZOWE PROJEKTY

nia wizerunku, tworzenia portretów psychologicznych przestępców, twórczego myślenia oraz procesu wydawniczego.

Wykłady przeprowadzili m.in. królowa polskiego kryminału, czyli Katarzyna Bonda, autor popularnych kryminałów Mariusz Czubaj, a oprócz nich czołowi specjaliści z branży jak Filip Modrzejewski czy Magda Dębowska, redaktorzy największych polskich wydawnictw. W programie znalazły się zarówno trening kreatywności oraz zaję-

cia z prawa autorskiego, jak i wskazówki przygotowujące debiutanta do negocjacji z wydawcą, ale przede wszystkim mnóstwo merytorycznej wiedzy na temat konstruowania tekstu i samej pracy z tekstem. Łącznie spędzono blisko 100 godzin na pracy warsztatowej pod okiem najlepszych - tak wygląda program kursu będącego autorską koncepcją Karoliny Macios i Magdaleny Zielińskiej.

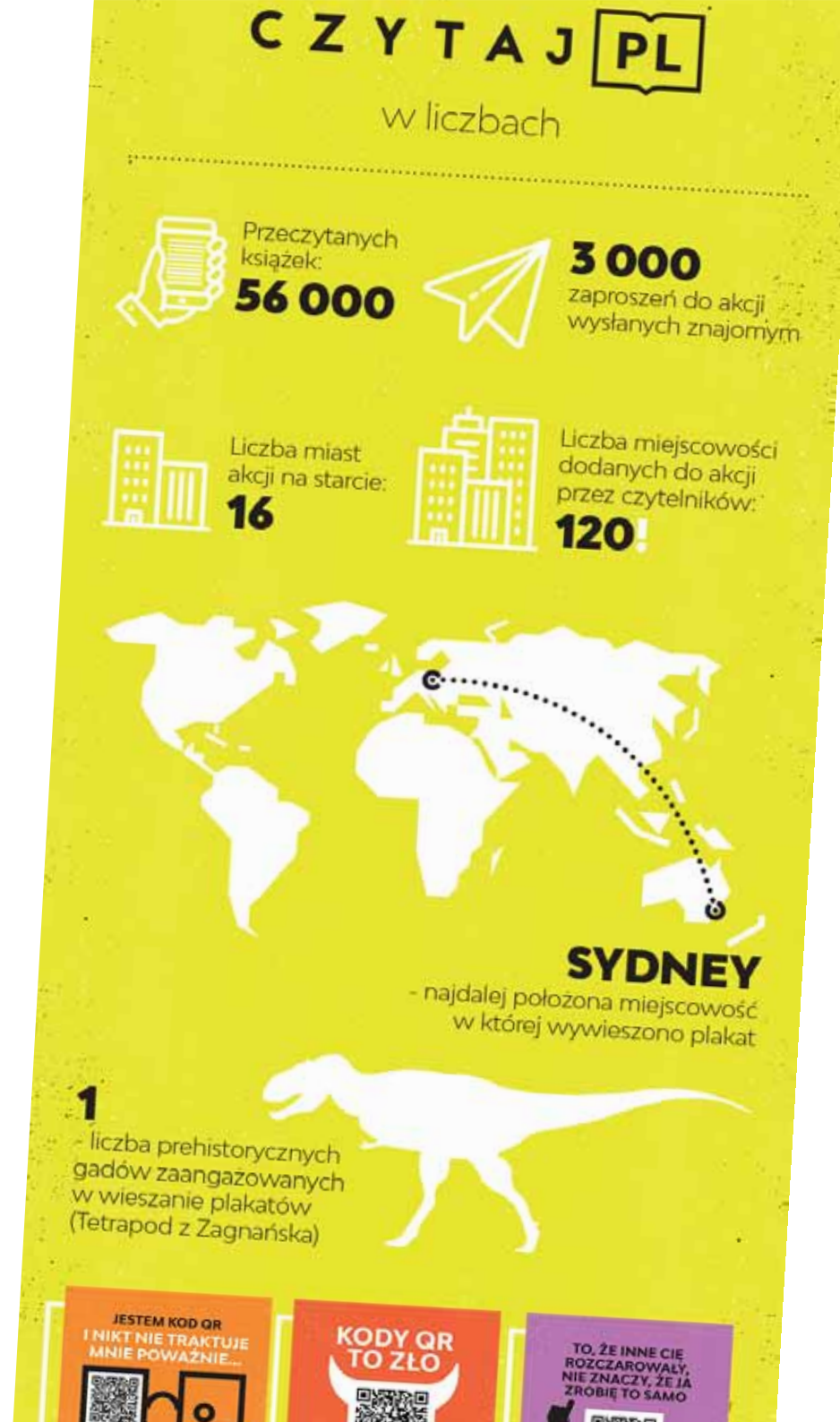
Podobnie jak w ubiegłym roku, pod koniec zajęć zostanie stworzona antologia tekstów napisanych przez

wszystkich uczestników kursu, a następnie rozesłana do wydawnictw w całej Polsce. Działanie to umożliwi zdolnym pisarzom przed debiutem bardziej dynamiczne wejście na rynek wydawniczy, czego najlepszym przykładem jest absolwent ubiegłorocznej edycji, Ahsan Ridha Hassan, który na początku 2017 roku wydaje swoją trzecią powieść.

KLUCZOWE PROJEKTY

OGÓLNOPOLSKA AKCJA CZYTAJ PL!

CzytajPL! to największa akcja promująca czytelnictwo w Polsce i pierwsza tego typu na świecie. Dzięki niej przystanki komunikacji miejskiej zamieniają się w wypożyczalnię e-booków. Aby móc je przeczytać, wystarczy pobrać aplikację mobilną, a następnie zeskanować przy jej pomocy kod QR umieszczony na plakacie przy okładce danej książki. Akcja została stworzona przez Krakowskie Biuro Festiwalowe – operatora programu Kraków Miasto Literatury UNESCO – oraz platformę Woblink.com. Projekt dofinansowano ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Promocja Czytelnictwa. W 2016 roku w ramach akcji „Czytaj pl!” wypożyczono 52 tysiące darmowych e-booków i audiobooków, a wirtualne książki trafiły nawet w odległe zakątki globu, m.in. na Antypody.

PROGRAM WSPARCIA DLA KSIĘGARŃ I KIERMASZE KSIĄŻKI UŻYWANEJ

W 2016 roku powstał miejski program wspierania działalności kulturalnej w księgarniach, a tym samym utworzony został pierwszy w Polsce konkurs skierowany do fundacji i stowarzyszeń planujących organizację wydarzeń literackich w księgarniach stacjonarnych. Beneficjentami zostali organizatorzy trzech projektów: Festiwal Niezależnych Księgarń, Krakowskie Księgarnie na Medal oraz Dyskusyjne Kluby Czytelnicze. Wszystkim wspomnianym projektom patronuje Kraków - Miasto Literatury UNESCO, który jest jednocześnie fundatorem programu.

Celem „Programu wspierania działalności kulturalnej prowadzonej w księgarniach stacjonarnych funkcjonujących na obszarze Gminy Miejskiej Kraków” jest upowszechnianie literatury i kształtowanie postaw czytelniczych. W związku z uzyskaniem przez Kraków tytułu Miasta Literatury UNESCO w 2013 roku, miasto przyjęło na siebie obowiązek wspierania rozwoju księgarni stacjonarnych. Wprowadzenie przejrzystego narzędzia dotowania działalności kulturalnej w księgarniach leży nie tylko w interesie Krakowa jako miasta opierającego swoją tożsamość na literaturze, ale stanowi zarazem najprost-

szy sposób wspierania księgarni ewoluujących w kierunku nowoczesnych centrów kultury. W 2016 roku ofertę KMLU wzbogaciły też Krakowskie Kiermasze Książki – cykliczne, plenerowe wydarzenie skierowane do mieszkańców, podczas którego w urokliwych przestrzeniach Placu Św. Marii Magdaleny oraz pasażu przy pawilonie Powiśle 11 zaprezentowali swoją ofertę krakowscy (i nie tylko!) antykwariusze i bukiniści.

DRUGIE ŻYCIE KSIĄŻKI

19 edycji,
2 000 osób,
4 000 wymienionych książek

KURS KREATYWNEGO PISANIA

blisko 100 godzin pracy warsztatowej,
12 uczestników,
10 weekendów,
16 prowadzących,
25 wykładów i warsztatów

FESTIWAL MIŁOSZA

60 gości,
2 500 uczestników,
6 wydanych tomików poezji,
1 gala,
2 koncerty,
23 godziny warsztatów i spotkań z gośćmi,
16 godzin debat i spotkań poetyckich,
1 pieśń przydrożny

FESTIWAL CONRADA

7 dni festiwalu,
ponad 80 wydarzeń,
15 lokalizacji,
ponad 20 pisarzy zagranicznych,
ponad 80 pisarzy z Polski,
blisko 15 000 uczestników,
2. Nagroda Conrada,
6 nowych publikacji z patronatem Festiwalu Conrada,
8 języków, w których prowadzono spotkania,
14 transmisji live

REGAŁ Z KULTURĄ

1 700 książek trafiło do
17 krakowskich szpitali

STYCZEŃ

NAGRODA IM. KAZIMIERZA WYKI

---

21 stycznia w Teatrze im. Juliusza Słowackiego wręczono ufundowaną przez Prezydenta Krakowa i Marszałka Województwa Małopolskiego Nagrodę im. Kazimierza Wyki. Tegorocznym laureatem został krytyk literacki, tłumacz, poeta i prozaik prof. Edward Balcerzan, który odebrał wyróżnienie – 20 tys. zł od Prezydenta Miasta Krakowa Jacka

Majchrowskiego i członka Zarządu Województwa Małopolskiego Leszka Zegzdy.

Prof. Edward Balcerzan należy do najwybitniejszych polskich badaczy i krytyków literackich. Ukończył w 1961 r. filologię polską na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – tematem pracy magisterskiej były powieści

Stanisława Ignacego Witkiewicza *Pożegnanie jesieni* i *Nienasycenie*. Doktorem nauk humanistycznych został w 1968 r., tematem jego pracy doktorskiej była problematyka dwujęzyczności w twórczości Brunona Jasińskiego. Habilitację uzyskał w 1972 r., a w 1985 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym. Od 1990 r. jest profesorem zwyczaj-

prof. Edward Balcerzan

– laureat

*Nagrody Marszałka Województwa Małopolskiego
i Prezydenta Miasta Krakowa im. Kazimierza Wyki*

nym. Jako poeta Balcerzan debiutował w 1955 r. na łamach dodatku literackiego „Głosu Szczecińskiego”. Jest autorem kilku tomików wierszy, prozy oraz prac literaturoznawczych poświęconych teorii literatury, przekładom, twórczości awangardowej. Pisał m.in. o twórczości Brunona Jasińskiego, Juliana Przybosia, Mirona Białoszewskiego. „Ukazujące się od półwiecza książki Edwarda Balcerzana o literaturze formułowały wrażliwość i sposoby myślenia, i sposoby rozumienia literatury kilku co najmniej pokoleń czytelników” – powiedział podczas laudacji na cześć laureata znawca literatury prof. Ryszard Nycz.

Nagroda im. Kazimierza Wyki przyznawana jest w dziedzinie krytyki literackiej, eseistyki i historii literatury od 1980 r. Bardzo wysoko oceniana zarówno przez teoretyków literatury i sztuki, jak i samych twórców, należy obecnie do nielicznych w tym zakresie nagród w Polsce. Ustanowienie nagrody było wyrazem hołdu dla prof. Wyki (1910-75), wybitnego historyka literatury, krytyka, eseisty, znawcy sztuki, animatora życia kulturalnego, pracownika UJ.

KRAKÓW UCHWAŁA PROGRAM MIASTA LITERATURY UNESCO NA LATA 2016-20

W lutym 2016 r. Kraków przyjął miejską strategię rozwoju życia literackiego i czytelnictwa. Przegłosowana przez radnych uchwała upoważniła Prezydenta Majchrowskiego do corocznego zabezpieczania w ramach istniejącego budżetu na kulturę środków na działania rozwijające kulturę czytania i wzmacniające aktywność środowisk literackich. W dokumencie została wpisana m.in. strategia modernizacji bibliotek, rozwój programów stypendialnych dla pisarzy, wsparcie dla literackich festiwali oraz programy dla lokalnych wydawców i niezależnych księgarń. To historyczny moment dla miasta, które

w ten sposób jeszcze dobitniej zaakcentowało, że chce wokół literatury budować swoją tożsamość.

Program potwierdzający trwałe wsparcie miasta dla działań mających na celu podniesienie poziomu czytelnictwa jest realizacją zobowiązań wpisanych w aplikację Krakowa do Sieci Miast Kreatywnych z 2011 roku. Projekt powstawał we współpracy ze środowiskami literackimi Krakowa – instytucjami kulturalnymi, wydawcami, księgarzami, a założenia w nim wypracowane posiadają rekomendację UNESCO i Rady Honorowej Miasta Literatury. Komisja Kultury Rady

Miasta Krakowa jednogłośnie zaopiniowała pozytywnie projekt uchwały.

Zwieńczeniem programu Kraków – Miasto Literatury będzie budowa centrum literackiego. Długo oczekiwana instytucja łącząca interaktywną przestrzeń ekspozycyjną, salę wielofunkcyjną oraz przestrzeń coworkingową dla mikro-przedsiębiorców związanych z rynkiem książki powstanie w Krakowie w najbliższych latach.

POETKA I JEJ PIERWSZY SEKRETARZ – SPOTKANIE Z MICHAŁEM RUSINKIEM

---

18 lutego w Artetece Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie odbyło się spotkanie z Michałem Rusinkiem. Okazją do rozmowy była premiera książki *Nic zwyczajnego. O Wisławie Szymborskiej*. To bardzo osobisty portret poetki, jakiej do tej pory nie znaliśmy. Wydarzenie odbyło się pod patronatem Krakowskiego Biura Festiwalowego.

Michał Rusinek opisał codzienność i sytuacje nadzwyczajne. Podczas spotkania opowiadał o tym, jak przepisywał wiersze, odpisywał na listy, towarzyszył w przeprowadzkach i podróżach. Rusinek stworzył portret osoby nieprzeciętnej, która umiejętnie mówiła o sprawach najistotniejszych. Portret, który pozwala zbliżyć się do niej i istoty jej poezji.

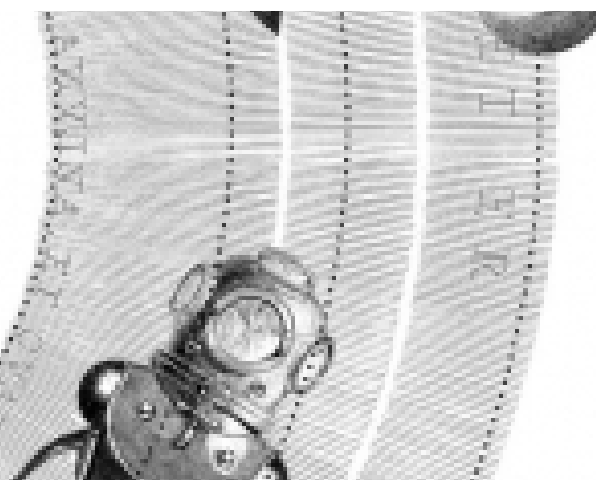
MARZEC, KWIECIEŃ

CZY LEM BYŁ OSTATNIM FUTUROLOGIEM? – DYSKUSJA

Futurologia święciła triumfy w połowie ubiegłego wieku. Naszą wyobraźnię zawładnęły wtedy roboty i sztuczna inteligencja, a perspektywą stał się kosmos, galaktyki, gwiazdy i planety. Stanisław Lem, wraz z innymi mistrzami futurologii, budził i podsycał w nas domyśły i śmiałe wizje przyszłości.

Dekadę po śmierci najwybitniejszego polskiego futurologa i pisarza, Stanisława Lema, 7 kwietnia w Artetece Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie Jerzy Jarzębski, Jacek Dukaj i Wojciech Orliński dyskutowali o perspektywach futurologii oraz o tym, czy Lem ma swoich następców i czy w ogóle może ich mieć. Starali się także odpowiedzieć na pytania, co dalej z futurologią, jaka jest przyszłość naukowego przewidywania przyszłości i czy w XXI wieku futurologia to już tylko intelektualna zuchwałość.

PREZENTACJA NOWEGO STYPENDYSTY PROGRAMU ICORN

4 kwietnia w De Revolutionibus Books&Cafe odbyło się spotkanie z pisarzem Félixem Kaputu, ubiegłorocznym stypendystą programu ICORN oferującego azyl pisarzom i obrońcom praw człowieka, którzy z powodu prześladowań nie mogą swobodnie żyć i tworzyć we własnej ojczyźnie. Organizatorami programu ICORN dla Krakowa są Miasto Kraków, Krakowskie Biuro Festiwalowe i Stowarzyszenie Willa Decjusza.

Félix Kaputu jest specjalistą w dziedzinie afrykanistyki, sztuki i filozofii. W swojej pracy naukowej zajmował się również problematyką gender, mitologią i literaturą afrykańską. Prowadził badania naukowe i wykładał m.in. w USA, Japonii i Belgii. W 2003 roku został stypendystą Fundacji Fulbrighta i University of California. Jest autorem 6 książek i blisko 60 publikacji dotyczących m.in. trudnej sytuacji kobiet w Afryce, problematyki HIV i AIDS.

W maju 2005 r. Kaputu został aresztowany bez nakazu przez Agencję Bezpieczeństwa Narodowego (ANR).

Próbowano obarczyć go odpowiedzialnością za ruch secesyjny 20 tys. żołnierzy w prowincji Katanga, przemysł broni i podżeganie do buntu studentów. Według nieoficjalnych informacji miał być skazany na 30 lat więzienia lub śmierć. Został zatrzymany i przez 10 dni przebywał w areszcie, gdzie odmawiano mu jedzenia i grożono śmiercią. Był świadkiem stosowania przemocy fizycznej i tajemniczych zniknięć innych zatrzymanych. Przeniesiony do zakładu więziennie-resocjalizacyjnego Makala w Kinszasie, został w końcu wypuszczony dzięki interwencji Amnesty International oraz naciskom mediów i zaprzyjaźnionych naukowców. Po wyjściu z więzienia przebywał pod stałym nadzorem, co uniemożliwiało mu powrót na uniwersytet. W 2006 r. wyjechał z kraju na stypendium Scholars at Risk.

ŚWIATOWY DZIEŃ KSIĄŻKI

W dniach 23-24 kwietnia odbyły się obchody Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich oraz 15. odsłona Małopolskich Dni Książki „Książka i Róża”. Pomysł akcji pochodzi z Hiszpanii, skąd został przeniesiony do naszego regionu w 2002 roku z inicjatywy marszałka województwa małopolskiego. W kraju Cervantesa od 1930 roku Dzień Książki jest oficjalnym świętem, a ulice wielu hiszpańskich miast zamieniają się w wielki targ książki pod gołym niebem. W tym roku Krakowskie Biuro Festiwalowe – koordynator programu Kraków Miasto Literatury UNESCO – dołączyło do grona organizatorów akcji „Książka i Róża” i wspólnie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego

oraz Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Krakowie zaplanowało szereg weekendowych atrakcji. Były to między innymi:

- **Kameralny Kiermasz Książki Używanej**

23 i 24 kwietnia na placu św. Marii Magdaleny rozstawiono stoiska, na których krakowscy antykwariusze zaprezentowali swoje zbiory. Za niewielkie pieniądze można było nabyć klasykę światowej literatury, beletrystyki, literatury historycznej i popularnonaukowej, komiksy i książki w języku angielskim. Liczni krakowscy antykwariusze i bukiniści, m.in. księgarnia historyczna

Szafa Pełna Książek, FanKomiks, Massolit Books i antykwariat gwrota oraz Abecadło, a na stoisku Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie za grosze można było zdobyć książki wycofane ze zbiorów. Kiermasz uzupełniły stoiska kwiaciarek z różami; można było napić się kawy, zjeść lody i przekąsić pieczone kasztany, oraz wstąpić do pobliskiej Księgarni Bona na pyszne magdalenki – najbardziej literackie ciastka świata. Do każdej zakupionej na kiermaszu książki tatuaż wodny z różą otrzymywano w prezencie.

- **TLDRxP – Ruch oporu przeciwko nieczytaniu!**

W Światowym Dniu Książki i Praw Autorskich (23 kwietnia) Kraków Miasto Literatury UNESCO zainicjował ruch oporu przeciwko nieczytaniu, pod hasłem „This Literature Deserves Reading” (#TLDRxP). Efektem był ponad milionowy zasięg nowego hasztaga, już po dwóch dniach od jego inauguracji i ponad tysiąc spontanicznych wpisów czytelników z całej Polski i ze świata.

Celem akcji było rozpropagowanie hasztaga, przy pomocy którego miłośnicy czytania na całym świecie mogą wyrazić swoje poparcie i rekomendować innym wartościowe książki. Ale pomysłodawcom przedsięwzięcia chodziło również o walkę z modą na nieczytanie, którą

wyraża oryginalne znaczenie akronimu TLDR: „Too long, didn’t read”.

Już pierwszego dnia akcji nowy hasztag dotarł prawie do miliona osób za pomocą mediów społecznościowych (dane za Brand24). Akcję wsparli najwięksi wydawcy w kraju, dziennikarze, autorzy, ludzie kultury i sztuki, popularne serwisy internetowe, a także szerokie grono przyjaciół i partnerów. Wśród nich znaleźli się m.in. Krystyna Janda, Łona, Michał Nogaś, Łukasz Orbitowski, Wojciech Orliński, Dawid Podsiadło, Filip Springer, Marcin Wicha, a także Instytut Książki, Tygodnik Powszechny, Dwutygodnik, TOK FM, Gazeta.pl, Nagłówki nie do ogarnięcia, ASZ Dziennik, CD Projekt, Allegro czy Woblink.

Cała akcja była utrzymana w konwencji tajnego ruchu oporu, dlatego większość partnerów w swoich wpisach nie podawała adresu strony www akcji. Internauci, którzy szukali znaczenia frazy TLDRxP w wyszukiwarce, trafiali na reklamę witryny i w ten sposób dowiadywali się o niej. Kampania adwords skierowana była również do internautów z całego świata, którzy nie wiedzieli o akcji, ale szukali fraz: TLDR i TL;DR.

„TLDRxP” pełniło w kampanii również funkcję kodu na zakupy w internetowych księgarniach największych polskich wydawców, którzy na potrzeby akcji zaoferowali specjalne rabaty.

- **Weekend rozpoczynający Festiwal Niezależnych Księgarń** W De Revolutionibus. Books&Cafe w ramach festiwalu odbyły się warsztaty dla dzieci i dorosłych oraz wykład prof. Jerzego Stelmacha. Z kolei w księgarni Bona odbyło się spotkanie inauguracyjne Dyskusyjne Kluby Czytelnicze Fundacji Poemat. Swoją inaugurację miał też projekt „Krakowskie księgarnie na medal” Fundacji Miasto Literatury, w ramach którego w wybranych księgarniach przez kilka godzin za ladą stanęły znane osoby: zachęcały do zakupów, polecały swoje ulubione książki i pomagały wybrać najciekawsze pozycje. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie zorganizowała spotkanie z Anną Dziewit-Meller, literacką grę

miejską „W poszukiwaniu smoczej legendy”, a także warsztaty dla dzieci „Czy Gwiazdne Wojny to tylko film”? W bibliotece odbyła się też specjalna odsłona akcji wymiany książek Drugie Życie Książki. Na krakowskie Planty wyruszyły zaś dwa rowery lotnej czytelnicy, by spotkać się z czytelnikami.

- **Come party with the writers**

W Pauzie In Garden 23 kwietnia odbyło się otwarte spotkanie o pisaniu. Uczestników łączyło jedno – pasja do literatury i twórczego pisania. Maria Kula, redaktorka i organizatorka kursów i warsztatów pisania, zaprosiła na spotkanie takimi słowami: „Wyobraź sobie ciepły

wiosenny wieczór. W Krakowie. Kawiarnia z pufami, wysokim sufitem i białym barem powoli się zapełnia. Wśród gości są bardzo różne osoby, ale łączy je jedno: chcą pisać. Pisanie jest dla nich ważne, interesujące”. W programie spotkania znalazły się m.in. fragmenty powieści czytane przez uczestniczki Szkoły Pisania Powieści, inspirujące opowieści pisarek, rozmowa z redaktorem z Wydawnictwa Literackiego, zabawa w szukanie własnych historii, a przede wszystkim długie rozmowy o pisaniu.

TYDZIEŃ BIBLIOTEK (7-16 MAJA)

W maju Kraków czytał pełną piersią! Po mieście krążyły literackie tramwaje, na Rynku Głównym tysiące osób na głos odczytały swoje ulubione książki podczas Flash mobu z fragmentami ulubionych lektur, a każdy, kto w trakcie czytania zrobił sobie zdjęcie w przestrzeni miejskiej, mógł wziąć udział w specjalnym konkursie. Książki zagościły w kawiarniach i szkołach. Jakby tego było mało – rozsiadły się wygodnie także w kinach. Na bibliotecznych przestępców, którzy przetrzymują książki na swoich regałach i półkach, czekała wspaniałomyślna amnestia. Dodatkowo tydzień obfitujący w wydarzenia zwieńczyło uroczyste przyznanie tytułu Czytelnika Roku w Teatrze Ludowym w Krakowie.

KONKURS NA CZYTELNIKA ROKU

Jego organizatorami i pomysłodawcami są Urząd Miasta Krakowa, cztery miejskie biblioteki publiczne (Krowoderska, Nowohucka, Podgórska i Śródmiejska) oraz Krakowskie Biuro Festiwalowe jako operator programu Miasta Literatury UNESCO.

Konkurs miał charakter otwarty, a uczestniczyć w nim mogą wszyscy użytkownicy miejskich bibliotek publicznych Krakowa. Dzięki zaangażowaniu pracowników filii bibliotecznych konkurs cieszy się wiel-

kim powodzeniem – w szranki o tytuł Czytelnika Roku w sezonie 2015/2016 stanęło kilkuset krakowian. Byli wśród nich tacy, dla których pożyczone książki były pierwszymi samodzielnie przeczytanymi w życiu, ale też starsi oraz znacznie starsi – niemal stuletni.

Kolejna edycja konkursu na Czytelnika Roku rozpoczęła się 17 maja 2016 i potrwa do 15 kwietnia 2017.

WIDZIEĆ JASNO... W TŁUMACZENIU? – FESTIWAL BŁOŃSKIEGO

Głównymi zagadnieniami festiwalu organizowanego w dniach 18-19 maja przez Wydział Polonistyki UJ, we współpracy z Krakowskim Biurem Festiwalowym, były w tym roku znaczenie przekładu artystycznego oraz rola krytyki literackiej w zglobalizowanej rzeczywistości, w której literatura światowa współistnieje z literaturami narodowymi. Uczestnicy zostali zaproszeni do dyskusji zarówno wokół postrzegania literatury i rzeczywistości przez pryzmat przekładu, jak i wokół twórczości i współczesnego życia literackiego, w których nieuchronnie ścierają się z sobą tendencje globalne i lokalne.

W ramach festiwalu odbyły się liczne spotkania z tłumaczami i krytykami, które stały się okazją do rozmów o literaturze i jej miejscu we współczesnym świecie.

COPERNICUS FESTIVAL

Czym jest piękno? Co decyduje o tym, że jedne rzeczy wydają nam się piękne, a inne odrażające? I dlaczego tak często różnimy się w naszych opiniach?

Tegoroczna edycja Copernicus Festival (17-22 maja) obracała się wokół tych właśnie pytań. Jak co roku, zaproszeni goście reprezentowali najrozmaitsze dyscypliny nauki i obszary sztuki – od neurobiologii i fizyki, przez filozofię, aż po rzeźbę i literaturę. Próba rozwiązania zagadki piękna, jak chyba żadnego innego pojęcia w historii ludzkości, pokazu-

je bowiem, że nauka i humanistyka są sobie niezwykle potrzebne.

Kluczową rolę w tych intelektualnych zmaganiach odgrywała literatura, która posiada niezwykłą moc tworzenia opowieści porządkujących naszą wiedzę o świecie. W tym roku literaturę reprezentowali: John Banville – irlandzki prozaik, jeden z najoryginalniejszych współczesnych pisarzy europejskich, który w swoich książkach nieustannie stawia pytania o filozoficzne podstawy nauki i wiedzy o świe-

cie; Stefan Chwin – pisarz, w którego prozie dostrzegamy nieustającą chęć uchwycenia istoty piękna świata; Wit Szostak – filozof i literat, który poddaje naszą rzeczywistość różnym przekształceniom, pokazując jej nieoczywistość i jednocześnie stawiając fundamentalne pytania egzystencjalne. Organizatorem festiwalu jest Fundacja Tygodnika Powszechnego. Krakowskie Biuro Festiwalowe było partnerem wydarzenia.

CZERWIEC

KRAKOWSKI PRZYSTANEK CROWD

W ramach projektu CROWD (Creating Other Ways of Dissemination) 3 i 4 czerwca do Krakowa zawitał Omnibus Reading Tour 2016 – autokar, którym literaci z kilkunastu krajów Europy podróżują po całym kontynencie, od Helsinek aż po Cypr, „tworząc nowe sposoby rozpowszechniania literatury”.

Wśród zaproszonych pisarzy znaleźli się: Anja Golob (Słowenia), Harri Hertell (Finlandia), Alen Mešković (Dania), Ian De Toffoli (Luksemburg), Artur Becker (Niemcy), Maria Siakalli (Cypr), Ilse Kilic (Austria) i Rufus Mufasa (Wielka Brytania). W wydarzeniach wzięli udział także rezydenci Willi Decju-

sza: Morsányi Bernadett (Węgry), Rút Lichnerová (Słowacja), Petra Hůlová (Czechy). Krakowskie Biuro Festiwalowe było współorganizatorem wydarzenia.

FESTIWAL MIŁOSZA

Tegoroczna, piąta edycja festiwalu odbyła się pod hasłem „Piesek przydrożny” w dniach 9-12 czerwca. Poruszano tematy podróży, migracji czy włączyć – są to bowiem doświadczenia bardzo bliskie człowiekowi w XXI wieku. Zaproszeni goście czytali wiersze, w których na różne sposo-

by mierzyli się z „poznawaniem swojej ziemi”. Rozmawiano także o poetyckich podróżach, o poszukiwaniu i rozproszeniu tożsamości, o włączeniu się w przestrzeni realnej i w przestrzeniach języka, o doświadczeniu migracji. Trzy debaty z udziałem myślicieli, pisarzy i artystów poświęcone były

różnym wymiarom wędrowania i przydrożności, począwszy od globalnej migracji, przez podróż jako praktykę twórczą, po przekład, który jest przestrzenią wędrówki dzieł, słów i idei. Podczas wieczorów poetyckich można było posłuchać różnorodności głosów poetów z Belgii (Stefan Hertmans), RPA

i Francji (Breyten Breytenbach), Sri Lanki i Kanady (Michael Ondaatje), Syrii i Francji (Adonis), Libii i Norwegii (Ashur Etwebi), Rosji (Olga Siedakowa) oraz Polski. Spotkania indywidualne były kolejną okazją do posłuchania wierszy naszych gości i rozmowy o ich doświadczeniu przestrzeni świata i języka. Trzy spotkania z polskimi poetami skupiły

się wokół poetyckich podróży (Agnieszka Mirahina, Michał Książek, Tadeusz Pióro, Przemysław Owczarek), nowych głosów w polskiej poezji (Barbara Klicka, Aldona Kopkiewicz, Piotr Przybyła, Kacper Bartczak) oraz poetyckiego napięcia między słowami a momentem ciszy (Piotr Matywiecki, Joanna Roszak, Julia Szychowiak, Jerzy Kronhold).

Ponadto odbyło się wiele imprez towarzyszących, takich jak koncert Stanisława Soyki & Cracow Singers *Shakespeare a capella*, projekcja filmu *Nadal wracam*. Portret Ryszarda Krynickiego, premiera filmu o Wisławie Szymborskiej *Napisane życie* i koncert Jazzformance. W Muzeum Historii Fotografii odbył się wernisaż wystawy pochodzącej

CZERWIEC

ze zbiorów warszawskiego Muzeum Literatury - *Zuzanna Ginczanka. Tylko szczęście jest prawdziwym życiem*, poświęconej twórczości poetki. W Operze Krakowskiej odbyła się także Gala Nagrody im. Wisławy Szymborskiej.

Tradycją stało się już wydawanie podczas Festiwalu Miłosza tomików poetyckich z wierszami niepublikowanymi do-

tychczas w języku polskim, a przełożonymi przez wybitnych tłumaczy. Nie inaczej było i w tym roku, bowiem owocem współpracy organizatorów Festiwalu i wydawnictw Znak, Marginesy, Instytut Mikołowski, Anagram oraz Kolegium Europy Wschodniej jest aż 6 książek, dzięki którym nieznaną dotąd poezja na stałe może zagościć w polskim życiu

literackim. Wydane w 2016 roku tytuły to: *Adonis, Witajac wiatr i drzewa*, Ashur Etwebi, *Znikające łodzie (wybór wierszy)*, Breyten Breytenbach, *Refren podróży. Wiersze wybrane* Michael Ondaatje, *Zbieracz cynamonu*, Olga Siedakowa, *Anioł Reims i inne wiersze*, Stefan Hertmans, *Krajobraz według Carpaccia*.

Z okazji 5. Festiwalu Miłosza ukazał się również polsko-angielski Almanach, który jest rozpoznawalnym już, swoistym przewodnikiem po wydarzeniach związanych z tym wyjątkowym świętem poezji. Oprócz znakomych esejów wprowadzających do festiwalowych spotkań i debat, zawiera on także wiersze zaproszonych poetów i poetek. Książka ta stała się zatem nie tylko przewodniczką przydat-

ną w wędrówce przez festiwalowe wydarzenia, ale i pod ręczną antologią poetycką, po którą sięga się przez cały rok. Podsumowując festiwal w liczbach, możemy pochwalić się, że spotkaliśmy się z prawie 60 gośćmi, było z nami blisko 2500 osób, wydaliśmy wspólnie z wydawnictwami 6 tomików poezji, w programie znalazło się ponad 40 wydarzeń: jedna gala, dwa koncerty i całe mnóstwo prze-

czytanych wierszy. Po raz pierwszy zorganizowane zostało na festiwalu pasmo offMiłosz, promujące młodych twórców oraz mniej popularne i alternatywne formy twórczości artystycznej, takie jak slam czy performance. Organizatorami Festiwalu Miłosza są Krakowskie Biuro Festiwalowe i Fundacja Miasto Literatury.

FESTIWAL LITERATURY DLA DZIECI (8-12 CZERWCA W KRAKOWIE)

Festiwal Literatury dla Dzieci to największa europejska impreza poświęcona wyłącznie literaturze dla najmłodszych. W 2016 roku odbyła się jego trzecia edycja. Festiwal ponownie odwiedził cztery polskie miasta, w tym Kraków. W blisko 150 wydarzeniach wzięło udział łącznie ponad osiem tysięcy dzieci.

Festiwal rozpoczął się 10 maja w Gdańsku, później odwiedził Warszawę (18-22 maja) i Wrocław (31 maja – 5 czerwca), a zakończył się 12 czerwca w Krakowie. Gośćmi Festiwalu Literatury dla Dzieci byli między innymi Eve Ainsworth, Oscar Brenifier, Brandon Mull, Martin Widmark, a także rodzimi pisarze na czele z Pawłem Beręsewiczem,

Ewą Chotomską, Barbarą Gawryluk, Grzegorzem Kasdepką, Rafałem Kosikiem, Andrzejem Maleszką, Jarosławem Miłkołajewskim i Wojciechem Widłakiem. Warsztaty plastyczne poprowadzili między innymi Jan Bajtlik, Dominik Cymer, Agata Królak, Grażka Lange, Marianna Oklejak, Paweł Pawlak, Tomasz Samojlik i Piotr Socha.

Motywnym przewodnim tegorocznych „czytańek przed zachodem słońca” było hasło zagubione-znalezione, w myśl którego dzieci zostały skonfrontowane z przeszłością: poznawały zapomniane zawody i umiejętności, zwiedzały muzea oraz pracownie rzemieślnicze i przy okazji słuchały najlepszej literatury w interpretacji znanych osobistości na czele z prezydentami festiwalowych miast. Wśród czytających znaleźli się także m.in. Artur Barciś, Maciej Damięcki, Mateusz Kusznierevicz, Robert Makłowicz i Agata Passent.

Festiwalowi towarzyszyły również wystawy. Jubileuszowa ekspozycja poświęcona Bohdanowi Butence *Butenko Pinxit* odwiedziła wszystkie cztery festiwalowe miasta. Ponadto w Warszawie można było obejrzeć prace Ainy Bestard, we Wrocławiu wystawę najpiękniejszych ilustracji z książek dziecięcych ostatnich 50 lat, a w Krakowie – między innymi – przegląd współczesnej litewskiej ilustracji dla dzieci. W programie festiwalu znalazły się również liczne spektakle teatralne.

Głosy czytelników zdecydowały, że tytuł Najlepszej Polskiej Książki dla Dzieci 2015 otrzymało *Sto nóg stonogi Fruzi* Agnieszki Horubały z ilustracjami Zosi Dzierżawskiej (Wydawnictwo Dwie Siostry). Krakowska odsłona festiwalu ponownie towarzyszyła Festiwalowi Miłosza.

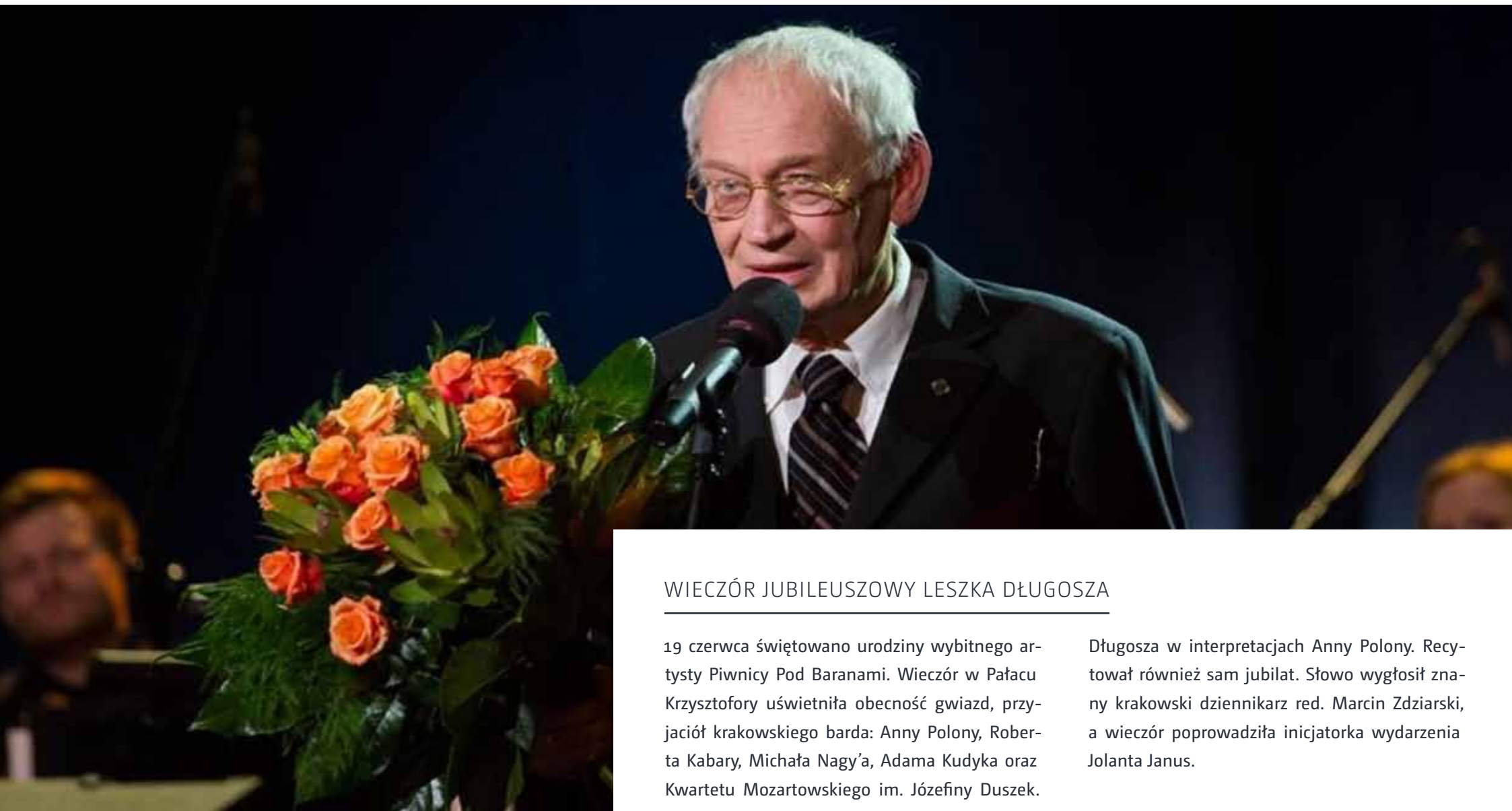
NAGRODA IM. WISŁAWY SZYMBORSKIEJ

11 czerwca podczas uroczystej gali w Operze Krakowskiej poznaliśmy laureatów Nagrody im. Wisławy Szymborskiej. Od tego roku nagroda przyznawana jest w dwóch kategoriach: za tom wydany oryginalnie po polsku oraz za tom przełożony na język polski. Laureatami są zatem poeta polski i poeta zagraniczny (oraz jego tłumacz/tłumacze). W pierwszej kategorii nominowani byli: Mar-

cin Świetlicki, Joanna Roszak, Marta Podgórnik, Edward Pasewicz i Jakub Kornhauser – to właśnie on zwyciężył w konkursie. W drugiej kategorii nagrodę otrzymali Uroš Zupan oraz tłumacze jego poezji Katarina Šalamun-Biedrzycka i Miłosz Biedrzycki.

Jakub Kornhauser w tomie *Drożdżownia* odnawia język, którym posługujemy się do opisu świata. Za pomocą

statycznych opisów przedstawia świat pełen niepokoju, jakby przed katastrofą. Zwykłe czynności, przedmioty, znaczenia ujęte są w pełen dramatyzmu obrazek, który tylko pozornie wydaje się spójny. Zawarta w nich energia przypomina poruszoną linię z obrazów Chaima Soutine'a, Paula Klee, Eгона Schielego, na których często powołuje się autor.

WIECZÓR JUBILEUSZOWY LESZKA DŁUGOSZA

---

19 czerwca świętowano urodziny wybitnego artysty Piwnicy Pod Baranami. Wieczór w Pałacu Krzysztofory uświetniła obecność gwiazd, przyjaciół krakowskiego barda: Anny Polony, Roberta Kabary, Michała Nagy'a, Adama Kudyka oraz Kwartetu Mozartowskiego im. Józefiny Duszek. Publiczność mogła rozkoszować się wierszami

Długosza w interpretacjach Anny Polony. Recytował również sam jubilat. Słowo wygłosił znany krakowski dziennikarz red. Marcin Zdziarski, a wieczór poprowadziła inicjatorka wydarzenia Jolanta Janus.

PASMO LITERACKIE NA FESTIWALU KULTURY ŻYDOWSKIEJ

26. Festiwal Kultury Żydowskiej odbywał się w dniach 25 czerwca – 3 lipca pod hasłami diaspory i szabat. Istotną częścią festiwalu było pasmo literackie przygotowane przez Krakowskie Biuro Festiwalowe – operatora programu Kraków Miasto Literatury UNESCO. W jego ramach rozmawialiśmy o inności i wspólnocie w dobie kryzysu migracyjnego, przypomnieliśmy postaci wielkich zapomnianych Polek XX wieku – Stefanii Wilczyńskiej i Zuzanny Ginczanki – zaprezentowaliśmy anglojęzyczną biografię Marka Edelmana i *Święto trąbek* – błyskotliwy debiut Marty Masady. Na najbliższych czekał bogaty program warsztatów skierowanych do różnych grup wiekowych.

Program literacki na Festiwalu Kultury Żydowskiej otworzył niedzielny panel dyskusyjny *Obcy-Nieobcy* z udziałem Jarosława Mikołajewskiego, Łukasza Orbitowskiego i Katarzyny Surmiak-Domańskiej. Spotkanie prowadzone przez Pawła Smoleńskiego było przyczynkiem do rozmowy o obcości jako problemie społecznym. Jarosław Mikołajewski – pisarz, poeta, publicysta i tłumacz – był również bohaterem poniedziałkowego spotkania, poświę-

CZERWIEC

conego jego wstrząsającemu reportażowi z obleganej przez migrantów wysepki na Morzu Śródziemnym. Opisana w *Wielkim przyptywie* postać Pietro Bartolo, lekarza w szpitalu na Lampedusie, przez którego ręce przeszły dziesiątki tysięcy ludzi uciekających przez nędzę i głodem, stała się punktem wyjścia dla kolejnych spotkań poświęconych cichym bohaterom historii. 29 czerwca odbyła się rozmowa z Magdaleną Kicińską, autorką biografii Stefanii Wilczyńskiej, najbliższej współpracownicy Janusza Korczaka, a dzień później o świadectwie Marka Edelmana rozmawiali podczas krakowskiej premiery jego nowej biografii Witold Bereś i Krzysztof Burnetko.

1 lipca przebiegł pod znakiem nowych głosów w literaturze polskiej – spotkanie z Martą Masadą poświęcone jej niedawnemu debiutowi poprowadził Edward Pasewicz. Program literacki na Festiwalu Kultury Żydowskiej dopełniły sobotnie spotkania poświęcone Deborze Vogel i Zuzannie Ginczance, dwóm znakomitym poetkom polsko-żydowskim, których na próżno szukać w spisach szkolnych lektur i kanonicznych narracjach o historii polskiej literatury.

LIPIEC, SIERPIEŃ

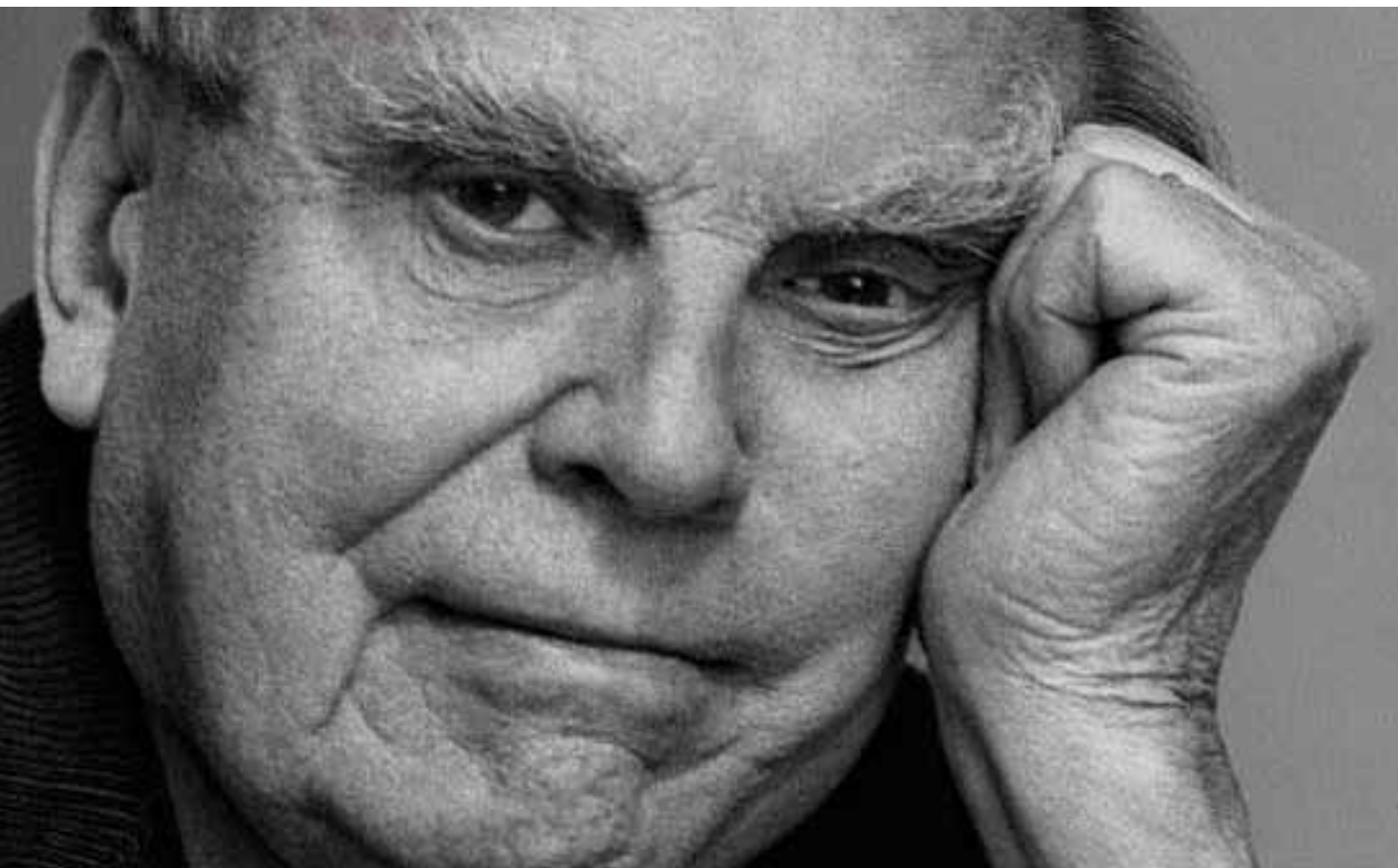
TYLKO SZCZĘŚCIE JEST PRAWDZIWYM ŻYCIEM

FINISAŻ WYSTAWY POŚWIĘCONEJ ZUZANNIE GINCZANCE

Niezależność, zmysłowość, bogata wrażliwość i talent, czyli Zuzanna Ginczanka. 4 sierpnia odbył się finisaż wystawy *Zuzanna Ginczanka*. Tylko szczęście jest prawdziwym życiem w krakowskim Muzeum Historii Fotografii, który był spotkaniem z długo zapomnianą postacią, będącą dzisiaj źródłem inspiracji dla artystów, poetów i badaczy. Finisażowi

towarzyszyło słuchowisko o poetce oraz poetycki performans Marii Dębskiej – aktorki czytającej wiersze Ginczanki tylko jednemu słuchaczowi, w intymnej przestrzeni pokoju. Krakowskie Biuro Festiwalowe, operator programu Kraków Miasto Literatury UNESCO, było współorganizatorem wydarzenia.

OSOBISTY MIŁOSZ W FOTOGRAFII JUDYTY PAPP

W związku ze 105. rocznicą urodzin Czesława Miłosza w budynku Urzędu Miasta Krakowa przy al. Powstania Warszawskiego 10 zorganizowano wystawę wielkoformatowych fotografii polskiego noblisty. Zaprezentowane zdjęcia to wynik wieloletniej współpracy poety ze znaną fotografką Judytą Papp, autorką m.in. albumu *To Miłosz*. Ciepłe w nastroju, ujmujące prywatnością fotografie powstały w latach 1997-2003 w Krakowie – mieście, w którym Czesław Miłosz spędził ostatnie lata życia.

WEEKENDY Z LITERATURĄ

W cztery letnie weekendy Biblioteka Mieczysława Porębskiego w Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK stała się miejscem spotkań autorskich, warsztatów literacko-plastycznych i zajmujących dyskusji o procesie powstawania książki. Organizowany we współpracy z Krakowem Miastem Literatury UNESCO projekt „Weekendy z literaturą” przybliżył czytelnikom fascynujący świat książki w jej całej różnorodności.

W ramach pierwszej, czerwcowej odsłony projektu odbyło się spotkanie z Danielem i Aleksandrą Mizielińskimi, autorami pięknie ilustrowanego atlasu przetłumaczonego na ponad 20 języków. W lipcu, sierpniu i wrześniu zorganizowano zabawy inspirowane

wierszami dla dzieci Juliana Tuwima, zwiedzanie biblioteki MOCAK-u w towarzystwie pisarzy i filozofów oraz specjalną edycję cyklicznej, bezpłatnej akcji wymiany książek Drugie Życie Książki. Podczas ostatniej odsłony „Weekendów z literaturą” zorganizowano wiele atrakcji dla fanów komiksu – warsztaty dla dzieci i inspirującą dyskusję o miejscu powieści graficznej w literaturze, a także rozmowę branżową o pracy edytorów. „Weekendy z literaturą” w MOCAK-u odbywają się pod patronatem Krakowa Miasta Literatury UNESCO. Projekt dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

95. URODZINY STANISŁAWA LEMA

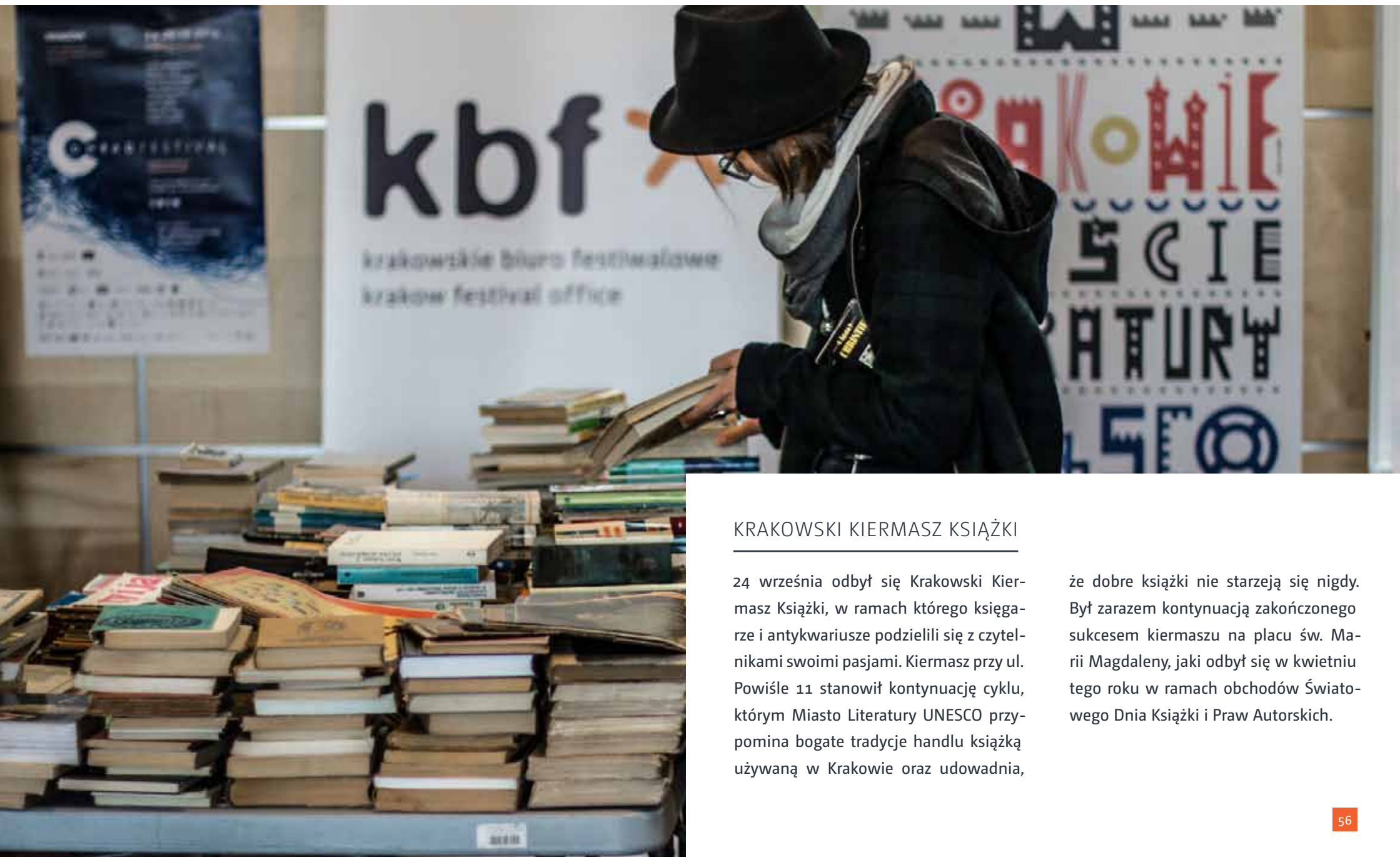
10 i 12 września Kraków świętował rocznicę urodzin Stanisława Lema. Najpierw odbył się urodzinowy spacer szlakiem Stanisława Lem. Autor był poliglotą, a oświadczając się swojej przyszłej żonie, Barbarze, podarował jej tort, bo uważał, że kwiaty są zupełnie niepraktyczne. Te ciekawostki i wiele innych usłyszeli uczestnicy spaceru urodzinowego po Krakowie, który poprowadziła Elżbieta Binswanger-Stefańska. Chętnych było więcej niż miejsc, więc organizatorzy postanowili powtórzyć spacer dla reszty fanów Lema

tydzień później. Z kolei 12 września w Centrum Kongresowym ICE Kraków odbyła się debata poświęcona *Kongresowi futurologicznemu* – obszernemu opowiadaniu Lema wydanemu w 1971 roku. W rozmowie pt. „Kongres futurologiczny, czyli świat w systemie powszechnej miłości bliźniego” na temat współczesnych polityczno-społecznych kontekstów utworu wzięli udział: Wojciech Zemek (wieloletni sekretarz pisarza) oraz prof. dr hab. Piotr Popik (Instytut Farmakologii PAN). Spotkanie poprowadziła Elżbieta

Binswanger-Stefańska (Stowarzyszenie Wszechnicy Oświeceniowo-Racjonalistycznej), a fragmenty *Kongresu futurologicznego* przeczytała Ziuta Zającówna. Debacie towarzyszył pokaz filmu *Kongres (The Congress)* z 2013 roku – nagrodzonej Europejską Nagrodą Filmową międzynarodowej koprodukcji opartej na motywach prozy Lema. W tym czasie przed Centrum Kongresowym ICE pojawił się Lemowóz, czyli samochód należący do Sta-

niśława Lema. Wydarzeniu towarzyszyły także wystawa prac Przemysława Dębowskiego, autora okładek do serii książek Lema w Wydawnictwie Literackim (prace grafika można było do końca września oglądać w Księgarni pod Globusem) oraz kampania w mediach społecznościowych, przybliżająca czytelnikom cytaty z twórczości Lema i najważniejsze fakty o pisarzu.

KRAKOWSKI KIERMASZ KSIĄŻKI

24 września odbył się Krakowski Kiermasz Książki, w ramach którego księgarze i antykwariusze podzielili się z czytelnikami swoimi pasjami. Kiermasz przy ul. Powiśle 11 stanowił kontynuację cyklu, którym Miasto Literatury UNESCO przypomina bogate tradycje handlu książką używaną w Krakowie oraz udowadnia,

że dobre książki nie starzeją się nigdy. Był zarazem kontynuacją zakończonego sukcesem kiermaszu na placu św. Marii Magdaleny, jaki odbył się w kwietniu tego roku w ramach obchodów Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich.

PAŹDZIERNIK

WYSTAWA ZDJĘĆ „RADOŚĆ PISANIA/
RADOŚĆ FOTOGRAFOWANIA. WISŁAWA
SZYMBORSKA W OBIEKTYWIE
JOANNY HELANDER”

---

3 października w hallu głównym Pawilonu Wyspiańskiego odbyło się uroczyste otwarcie wystawy organizowanej przez Fundację Wisławy Szymborskiej pt. „Radość pisania/radość fotografowania. Wisława Szymborska w obiektywie Joanny Helander” Na wystawie pokazane zostały zdjęcia z wizyty poetki w Szwecji w 1996 roku oraz kilka portretów Szymborskiej z lat wcześniejszych. Tuż po otwarciu wystawy odbyła się projekcja kilkuminutowej diaporamy „Gdyby ta Polka była tutaj z nami” Joanny Helander i Bo Perssona. Wystawa była dostępna w hallu Pawilonu Wyspiańskiego do 31 października.

RADOŚĆ RADOŚĆ
PISANIA FOTOGRAFOWANIA

MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL LITERACKI HA!WANGARDA

W ciągu trzech intensywnych dni festiwalu (6–8 października) zgłębiano bardzo odmienne, równie inspirujące i nowatorskie obszary. Pierwszy z nich to świat niezależnych wydawnictw publikujących książki artystyczne. W centrum Krakowa w niecodziennych lokalizacjach rozmieszczono wielopunktową wystawę, po której oprowadzała kuratorka wraz z przedstawicielami wydawnictw. Wyjątkowe książki można było zobaczyć także w trakcie prezentacji twórców podczas wydarzeń festiwalowych. Drugi obszar to wyjątkowa subkultura – demoscena. Uznani członkowie sceny z krajów Grupy Wyszehradzkiej przedstawili najciekawsze elementy historii demosceny, od początków aż po produkcje współczesne. *Demoshow* odbył się z realnego sprzętu, czyli m.in. z komputerów Atari XL/XE, ZX Spectrum, Commodore 264. Wreszcie, jak co roku, sercem Ha!wangarda były prezentacje poezji nowomiedialnej, generatywnej i eksperymentalnej, performanse, czytania i pokazy. W ramach tegorocznej edycji wydarzenia odbyły się warsztaty przekładu eksperymentalnego, twórczości liberackiej, konceptualizmu oraz muzyki elektronicznej, którym towarzyszyły m.in. projekcja filmu Sławomira Shu-tego *Cargo* i wykład Jaya Davida Boltera. Wydarzenie odbyło się pod patronatem Krakowa Miasta Literatury UNESCO.

3. ROCZNICA PRYZNANIA TYTUŁU MIASTA LITERATURY UNESCO DLA KRAKOWA

22 października, w weekend poprzedzający Festiwal Conrada, Kraków świętował 3. rocznicę przyznania tytułu Miasta Literatury UNESCO. Z tej okazji operator programu UNESCO dla Krakowa – Krakowskie Biuro Festiwalowe – przygotowało specjalne atrakcje.

Na Rynku Głównym, na blisko tydzień, ponownie stanęły wielkoformatowe litery układające się w napis „KRAKÓW MIASTO LITERATURY UNESCO”, podkreślające po raz kolejny literacką tożsamość Krakowa. Litery pokazaliśmy w zupełnie nowej odsłonie, nawiązującej do dzieł twórców pol-

skiej szkoły ilustracji prezentowanych na wystawie *Węże, sztylety i płatki róży*. Litery w tym roku zostały zaprojektowane i wykonane przez artystkę sztuk wizualnych z krakowskiej ASP, rysowniczkę, ilustratorkę, graficzkę i autorkę komiksów – Agnieszkę Piksę, której prace również można

było oglądać na wystawie w Bunkrze Sztuki, będącej wydarzeniem towarzyszącym tegorocznego Festiwalu Conrada. 22 października na płycie Rynku można było też spotkać animatora w stroju smoka wawelskiego, który rozdawał mieszkańcom i turystom okolicy baloniki.

W weekend 22-23 października na krakowskich Plantach rozpoczęła się także akcja wymiany tabliczek na literackich

ławkach w ramach projektu Kody Miasta. Ponad 150 tabliczek upamiętniających najwybitniejszych pisarzy związanych z Krakowem oraz wybranych gości krakowskich festiwalu literackich uzyskało nową linię graficzną. Każda tabliczka posiada własny kod QR, odsyłający do multimedialnych treści związanych z danym pisarzem: fragmentów tekstów, archiwalnych nagrań, biogramu i fotografii.

KRAKOWSKI KIERMASZ KSIĄŻEK

22 października z okazji 3. rocznicy przyznania Krakowowi tytułu Miasta Literatury UNESCO odbyła się specjalna edycja Krakowskiego Kiermaszu Książki. W kompleksie Powiśle 11 podczas specjalnej odsłony kiermaszu krakowscy i katowiccy antykwariusze wyłożyli swoje książkowe skarby.

Kiermasz po raz kolejny stał się wyjątkową okazją do nadrobienia czytelnicznych zaległości i przypomnienia, że dobra książka nie ma daty ważności. Swoją ofertę zaprezentowali: Szafa Pełna Książek – księgarnio-kawiarnia historyczna i antykwariat z Podgórza, antykwariaty 9 Wrota i Abecadło, księgarnia hobbystyczna Fan Komiks z ul. Batorego, katowicka Sofa Literacka oraz bukiniści spod Hali Targowej. Dla dzieci przygotowano warsztaty rysowania komiksów, zaś dla starszych czytelników – pokaz i prelekcję o wydawnictwach emigracyjnych.

FESTIWAL CONRADA

W dniach 24-30 października w Krakowie, w nowej przestrzeni historycznego Pałacu Czeczotki odbył się po raz ósmy największy festiwal literacki w Polsce i jeden z najważniejszych w Europie – Festiwal Conrada, organizowany przez Krakowskie Biuro Festiwalowe i Fundację Tygodnika Powszechnego. Motywem przewodnim tegorocznej edycji była intensywność, rozumiana zarówno jako pasja, jak i nieślabnące zaangażowanie we wspólną sprawę kultury. Autorzy programu w tym roku szczególny nacisk położyli na postawę: zarówno organizatorów, jak i artystów czy czytelników. Aktywna obecność ponad 15 tysięcy uczestników i zapamiętanie, z jakim dyskutowano podczas spotkań z autorami udowodniły, że zadanie zostało wykonane.

Nie tylko program ogólny, ale każdy dzień festiwalu miał w tym roku swoje hasło przewodnie. Były to: języki, wiary-niewiary, emocje, krajobrazy, napięcia, zmysły i mapy. Wśród gości znaleźli się m.in. Michael

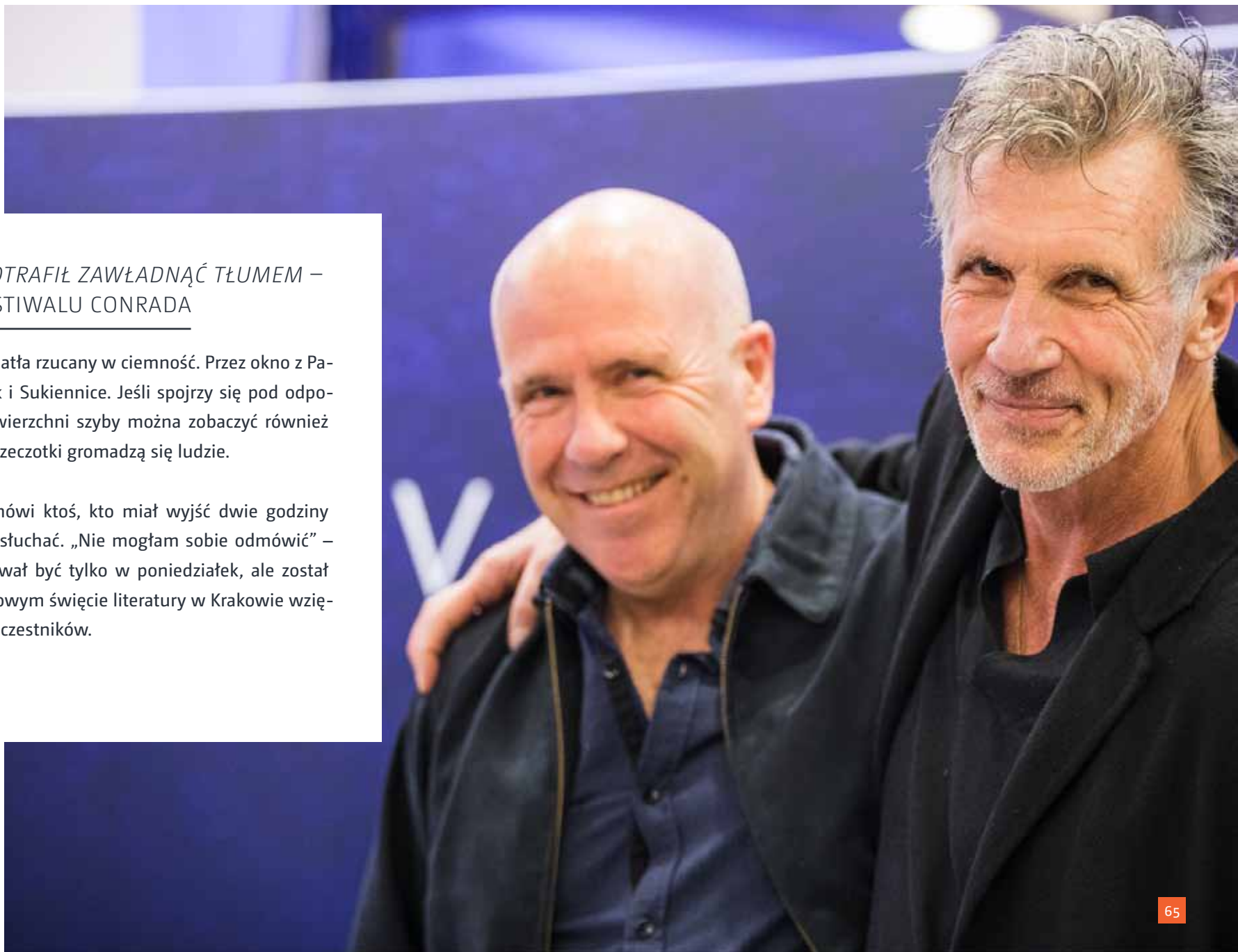
Cunningham i Richard Flanagan, którzy podejmując wyzwanie zupełnie nowej formuły spotkania autorskiego, wspólnie odpowiedzieli na pytania Magdy Heydel i publiczności. Porozmawiać można było także z takimi autorami jak Sofija Andruchowycz, Eleanor Catton, Artur Domosławski, Michel Faber, Géza Röhrig, Eustachy Rylski czy Samar Yazbek. Wyjątkowo rozbudowane podczas ósmej edycji festiwalu były program towarzyszący i program dla dzieci. Wydarzenia takie jak cztery branżowe spotkania w ramach znanego już pasma Przemysły książki, pasmo filmowe w Kinie Pod Baranami, wystawy, np. *Węże, sztylety i płatki róży* w Muzeum Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki czy *My(d)lenie oczu* w Muzeum Historii Fotografii, performance *Powierzchniologia* czy spacer ornitologiczny ze Stanisławem Łubieńskim po raz kolejny udowodniły, że dobrą literaturę można znaleźć się nie tylko na bibliotecznych półkach, a idea korespondencji różnych dziedzin sztuki jest zawsze żywa.

NIE SĄDZĘ, ŻEBYM POTRAFIŁ ZAWŁADNĄĆ TŁUMEM – PODSUMOWANIE FESTIWALU CONRADA

Za oknem Ratusz i snop światła rzucający w ciemność. Przez okno z Pałacu Czeczotki widać Rynek i Sukiennice. Jeśli spojrzeć pod odpowiednim kątem, to na powierzchni szyby można zobaczyć również własne odbicie. W Pałacu Czeczotki gromadzą się ludzie.

„Jestem tutaj od rana” – mówi ktoś, kto miał wyjść dwie godziny temu, ale został jeszcze posłuchać. „Nie mogłam sobie odmówić” – mówi ktoś inny, kto planował być tylko w poniedziałek, ale został do niedzieli. W siedmiodniowym święcie literatury w Krakowie wzięło udział blisko 15 tysięcy uczestników.

począć innego rodzaju pracę. Pracę zmysłów, języka i emocji, nie wolną od napięć, lecz prowadzącą do mapowania świata wciąż na nowo.

Idea intensywności znalazła odzwierciedlenie w zaangażowaniu pisarzy i czytelników. Tegoroczna laureatka Nagrody Conrada Żanna Słoniowska przypominała, że literatura jest wychodzeniem ze strefy komfortu. Wymaga wyjścia poza granice własnego światopoglądu, wychylenia się w stronę cudzych emocji i przeżyć, dostrzeżenia innych dyskursów. O znaczeniu literatury dla życia społecznego przypominała Samar Yazbek, która zaznaczyła, że tylko wiedza na temat innych kultur może pokonać nienawiść. Uczestnicy Festiwalu mieli okazję dowiedzieć się więcej na temat Konga, Syrii czy Izraela. Twórcy z Izraela zwrócili uwagę, że literatura jest najważniejszą alternatywą w zagrożonym podziałami i uproszczeniami świecie, sprze-

ciwia się trywializującemu i wulgaryzującemu rzeczywistość dyskursowi politycznemu. Umożliwia odnawianie się języka, niezbędne, by ten nie stał się krępującą rzeczywistością skorupą. O tym przypominały również pisarki z Ukrainy oraz twórcy nowego przekładu *Mistrza i Małgorzaty* Bułhakowa. Ida Linde podzieliła się z publicznością wiarą w literaturę: „Mam głębokie przekonanie, że literatura przetrwa ten czas, w którym wszystko wydaje się czarno-białe. Pozwoli nam na odmiennosc oraz ocali odcienie szarości”.

Tegoroczny Festiwal Conrada zmuszał do udzielania własnych odpowiedzi na pytanie: „Co to jest literatura?”. Nie abstrahował jednak od wszelkich okoliczności i kontekstów, w których jest ona tworzona i wytwarzana. Na jej aspekt materialny zwracało uwagę pasmo „Przemysły książki”, prezentujące bogate zaplecze produkcji literackiej, pracę redaktorów, wydawców, księgarzy oraz

krytyków literackich. Festiwal konsekwentnie podkreśla również rolę tłumaczy oraz ich zasługi dla rozwoju kultury. W tym roku zostały one dodatkowo wyróżnione specjalną nagrodą dla tłumaczy zaangażowanych podczas samego festiwalu. Dodatkową nagrodą doceniono również moderatorów prowadzących spotkania. Festiwal, po raz pierwszy zorganizowany w Pałacu Czeczotki, stał się przestrzenią sprzyjającą wymianie myśli i spotkaniom towarzyskim. Odbyły się projekcje filmów, wystawy, warsztaty i wydarzenia towarzyszące dla dzieci.

A co o czytelnikach podczas festiwalu mówili sami pisarze? Eleanor Catton przyznała, że chce wiedzieć, czego potrzebuje jej czytelnik, co go interesuje, czego szuka w książce. Richard Flanagan wyznał, że czytelnik jest inteligentniejszy od niego, bo to on wymyśla powieść, może kierować duszą całej historii. Michael Cunningham przyznał się, że pisze dla kilku osób, czterech, pięciu przyjaciół. „Jeśli ktoś oprócz nich chce to jeszcze przeczytać, to miło, ale nie sądzę, żebym potrafił zawładnąć tłumem” – powiedział, wywołując powszechną wesołość.

NAGRODA CONRADA

Zwycięską książką okazał się *Dom z witrażem* Żanny Stoniowskiej, opowieść o relacji między młodą kobietą i dojrzałym mężczyzną, o poszukiwaniu i określaniu własnej tożsamości, z łuszczącymi się fasadami i wybrzuszonymi balkonami lwowskich kamienic w tle. To czteropokolenio-

wa saga rodzinna, której opowieści o polskiej i ukraińskiej historii splatają się ze sobą na poziomie osobistych wyborów, losów poszczególnych bohaterów. Została ona wyłoniona przez festiwalową publiczność i czytelników w internetowym głosowaniu spośród pięciu książek wybranych

przez kapitułę konkursu. Nagroda w wysokości 30 000 zł została wręczona na uroczystej gali w ostatni dzień Festiwalu Conrada. Galę uświetnił wykład Gézy Röhriga na temat wolności, kondycji postsekularnego świata, znaczenia pamięci i religijnego spojrzenia na rzeczywistość.

Po raz pierwszy w trakcie Festiwalu przyznane zostały również dwie nagrody, które wyróżniają najlepszych prowadzących i tłumaczy. Nagrodzeni zostali: najlepszy moderator conradowego spotkania, czyli Piotr Sommer oraz najlepszy tłumacz, jakim okazała się Anna Butrym. Wyróżnienie ufundował Konsul Honorowy Wielkiego Księstwa Luksemburga Pan Tomasz Kopoczyński. Nagrodę dla naj-

lepszego tłumacza patronatem objął Ambasador Wielkiego Księstwa Luksemburga w Polsce, Jego Ekscelencja Conrad Bruch. Zwycięzców wskazała festiwalowa publiczność, która poprzez głosowanie w centrum festiwalowym mogła po każdym spotkaniu wyrazić swoje uznanie dla moderatora i tłumacza, osób w szczególności zaangażowanych w tworzenie klimatu festiwalu.

LITERACKI SPACER PO KRAKOWIE
Z JACKIEM DEHNELEM
I PIOTREM TARCZYŃSKIM

---

29 października z okazji premiery *Rozdartej zastony* odbył się spacer po Krakowie z autorami książki. Ta imaginacyjna podróż po mieście końca XIX w. miała na celu wzbudzenie zainteresowania historią Starego Miasta i jego kamienic oraz sprostowanie do żywego kontaktu z literaturą.

Spotkanie odbyło się w ramach cyklu Spacerów literackich.

MIĘDZYNARODOWE TARGI KSIĄŻKI W KRAKOWIE

Tegorocznym hasłem przewodnim Międzynarodowych Targów Książki w Krakowie, które odbyły się w dniach 27-30 października, były słowa wybitnego izraelskiego pisarza Etgara Kereta – „Żeby czytać, trzeba być otwartym”. Tym razem tradycyjna formuła oznajmiająca początek święta literatury zabrzmiała po hebrajsku, jako że Gościem Honorowym tegorocznych Targów Książki był Izrael.

Ważną częścią inauguracji tegorocznej edycji było ogłoszenie tytułów ambasadorów Międzynarodowych Targów Książki w Krakowie. Wyróżnienie przyznawane jest od 2011 roku i otrzymują je osoby wspierające ideę targów oraz promujące czytelnictwo. Polską scenę literacką reprezentowali m.in. Olga Tokarczuk, dwukrotna laureatka Nagrody Literackiej Nike, i Filip Springer, autor książek: *Miasto Archipelag*, *Źle urodzone*, *Zaczyn*.

Swoją szczególną więź z krakowskimi targami po raz kolejny podkreślali prof. Jerzy Bralczyk, prof. Jan Miodek i prof. Andrzej Markowski. Spotkanie z trzema wybitnymi językoznawcami odbyło się z okazji premiery ich książki *Trzy po 33*.

Pierwszego dnia targów podczas uroczystej gali w Teatrze im. J. Słowackiego poznaliśmy laureata 19. edycji konkursu o Nagrodę im. Jana Długosza. W tym roku zgłoszono do niego 42 książki. Spośród dziesięciu publikacji zakwalifikowanych do finału, zwycięzcę wybrało jury pod przewodnictwem prof. Władysława Stróżewskiego, w którym zasiadali także profesorowie: Ryszard Nycz, Jan Ostrowski, Leszek Polony, Piotr Sztompka oraz Jerzy Wy-

rozumski. Decyzją jury nagrodę o wartości 30 tysięcy złotych – ufundowaną przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego oraz spółkę Targi w Krakowie – otrzymała Anna Machciewicz za książkę *Bunt. Strajki w Trójmieście. Sierpień 1980*.

Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie po raz kolejny odbyły się równoległe z Festiwałem Conrada, który jest ich strategicznym partnerem. W spotkaniach festiwalu i targów wzięło udział łącznie 100 000 miłośników książek. Po raz pierwszy w historii czytelnicy byli uprawnieni do bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską.

OGÓLNOPOLSKA AKCJA CZYTAJPL!

Dzięki akcji „Czytaj PL” aż 52 tysięcy razy wypożyczono darmowe e-booki oraz, po raz pierwszy, audiobooki. Akcja cieszyła się olbrzymią popularnością, a informacja o niej dotarła za pośrednictwem mediów tradycyjnych i mediów społecznościowych do kilku milionów Polaków. 10 dni po starcie akcji, w odpowiedzi na liczne prośby organizatorzy akcji Czytaj PL udostępnili w sieci kody do ściągnięcia 12 e-bestsellerów i zachęcili do ich rozpowszechniania wszystkich internautów. Dzięki temu kody znalazły się m.in. w szkołach, biurach, na parkingach, ścianie w sklepie odzieżowym, witrynie w cukierni, bramie do Puszczy Białowieskiej, warsztacie samochodowym, czy... w windzie w wieżowcu („stara i często się zacina, więc jest dużo czasu na lekturę”), a akcja rozszerzyła swój zasięg z 16 do ponad 130 miast. Z darmowych e-booków oraz audio-

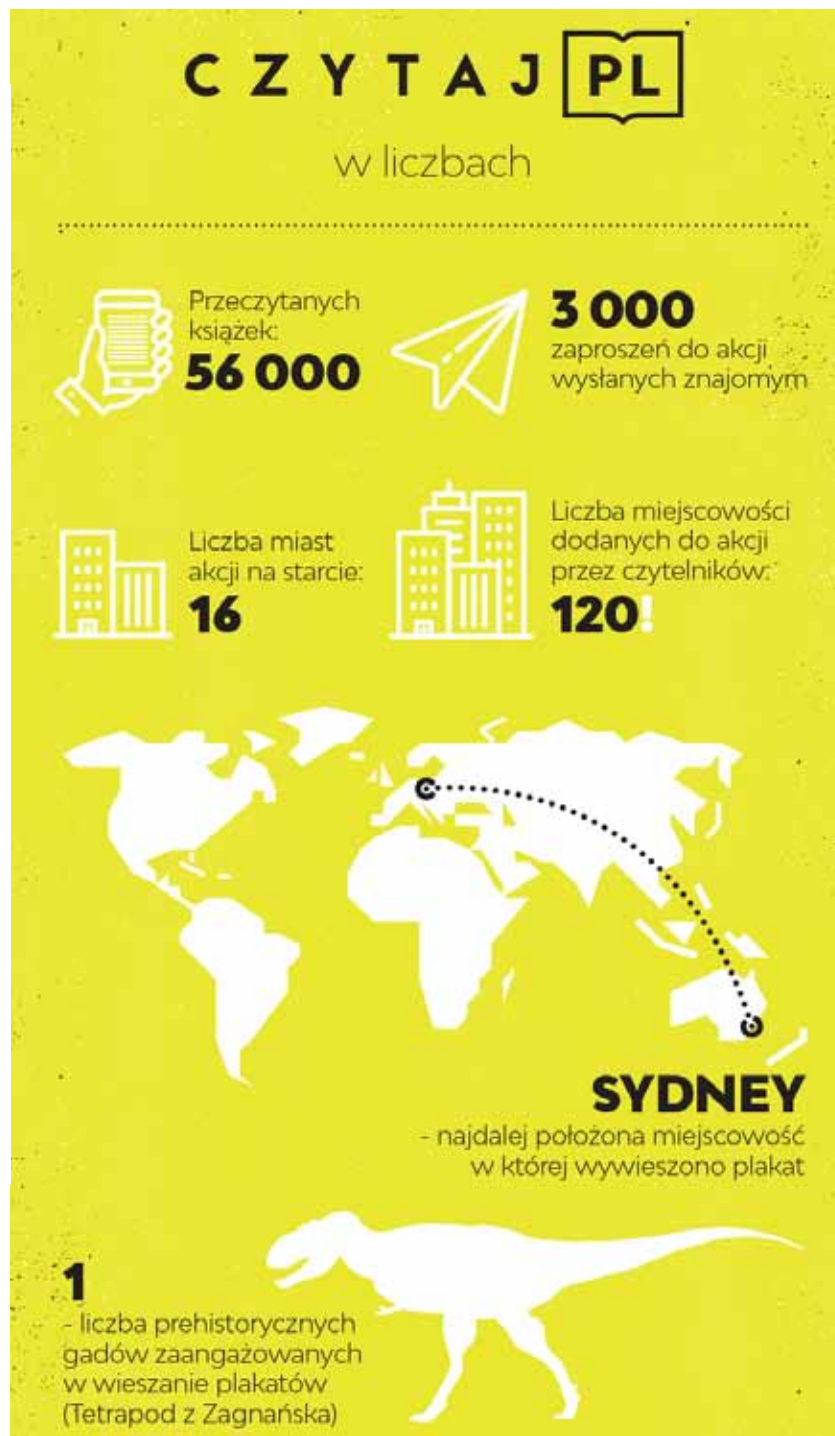
booków korzystano także za granicą. Zanotowano wypożyczenia m.in. w Australii, Austrii, Estonii czy Francji. Ponad 3 tysiące osób skorzystało też z możliwości wysłania zaproszenia do akcji znajomym, dzięki czemu nie musieli oni skanować kodów QR, żeby skorzystać z akcji.

- Cieszymy się, że udało nam się zaangażować do tej spektakularnej akcji tak wielu Polaków. Udowodniłoby tym samym, iż stosując nowe technologie, można z literaturą skutecznie dotrzeć do dziesiątek tysięcy czytelników – mówi Izabela Helbin, dyrektor Krakowskiego Biura Festiwalowego, organizatora „Czytaj PL”. Kampania „Czytaj PL” miała jeszcze jeden ważny aspekt: zaangażowała kilkudziesięciu pracodawców, którzy w swoich ofertach rekrutacyjnych wskazali, iż czytanie się opłaca. Po rozpoczęciu akcji „Pracodawca Przyjazny Czytającym” dołączyły do niej

LISTOPAD, GRUDZIEŃ

kolejne marki z własnymi pomysłami na promowanie czytelnictwa wśród swoich pracowników. W 2016 roku ruszył też internetowy serwis Czytaj PL. Ma on nie tylko inspirować do czytania, ale przede wszystkim, pisać o inicjatywach ludzi promujących czytelnictwo w Polsce. Codziennie w sieci ukazują się setki newsów, recenzji, felietonów z rynku książkowego. Ich twórcy promują czytelnictwo na bardzo wysokim poziomie, ale wartościowe artykuły, podcasty i vlogi znikają w powszechnym szumie informacyjnym. Autorzy serwisu zwracają należną im uwagę i umożliwiają dostęp do nich swoim odbiorcom m.in. dzięki cyklowi Wieczorny przegląd książkohlicznego Internetu. - Jesteśmy pewni, że dzięki temu uda nam się stale podnosić poziom czytelnictwa. Chcemy, by akcja „Czytaj PL” trwała cały rok. Promowanie nowoczesnego, czytelniczego stylu życia to nasz cel numer jeden – mówi Paweł Polański z Woblink.com. Serwis „Czytaj PL” jest już dostępny pod adresem www.czytajpl.pl

pl oraz w aplikacji Woblink na Androida i iOSa. „Czytaj PL” to największa kampania promująca czytelnictwo na świecie. W jej ramach w 16 miastach pojawiło się ponad 600 nośników z umieszczonym kodem QR pozwalającym na pobranie 12 książek, które dobrano tak, by każdy mógł znaleźć coś dla siebie. Wszystkie tytuły należały do najwyższej literackiej półki. Wśród nich można było natrafić na m.in. *Lśnienie* Stephana Kinga, *Ósme życie* gruzińskiej pisarki Nino Haratischwili czy *Inne pieśni* Jacka Dukaja. Sieć wypożyczalni powiększała się codziennie. Kochający książki w tym roku po raz pierwszy mogli podzielić się e-bookami oraz audiobookami ze znajomymi. Za pomocą aplikacji kod można było wysłać do pięciorga znajomych, bądź wydrukować jako plakat i umieścić go w dowolnym miejscu. Czytający już po raz drugi wskazali, że kochają książki. Kampania, która dotychczas odbywała się tylko w Krakowie, objęła tym razem również inne największe miasta w całej Polsce – w sumie 300 przystanków komunika-

cji miejskiej w Krakowie, Gdańsku, Katowicach, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu. W każdym z tych miejsc przez cały październik można było wypożyczyć jedną z dwunastu nowości książkowych autorstwa m.in. Marka Krajewskiego, Marcina Wichy, Patryka Vegi, Łukasza Orbitowskiego, Marcina Prokopa. W akcję włączyły się wydawnictwa: Czwarta Strona, Dom Wydawniczy PWN, Insignis Media, Karakter, Od deski do deski, Stara Szkoła, Wielka Litera, Wydawnictwo Literackie, Wydawnictwo Otwarte, Znak, Znak Emotikon i Znak Literanova. Partnerami kampanii były: Instytut Książki, Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, KGHM, Lubimyczytać.pl,

Wartość emocjonalna wyznań QR kodów kierowanych do przechodniów:

NIE DO OSZACOWANIA

14 liczba Pracodawców Przyjaznych Czytającym na starcie

24 liczba Pracodawców Przyjaznych Czytającym tydzień po starcie akcji

30 liczba ogłoszeń o pracę, w których czytanie było jednym z warunków starania się o pracę

2 mln zasięgu akcji w social media

1800 - liczba wzmianek w internecie

jakdojade.pl i RMF Classic.

O wielkim sukcesie przedsięwzięcia świadczą wyniki. Sama aplikacja została pobrana 10 000 razy, a czytelnicy wypożyczyli 20 000 e-booków i ich fragmentów. Akcja CzytajPL! odbiła się szerokim echem w ogólnopolskich i lokalnych mediach, gdzie pojawiło się 500 materiałów na jej temat – nie mówiąc już o tysiącach pozytywnych komentarzy samych czytelników w mediach społecznościowych.

PROJEKT O_KAZ

Z inicjatywy Festiwalu Kultury Żydowskiej i kawiarni Cheder powstał projekt „O_KAZ. Literatura o Kazimierzu”. Organizatorzy zaprosili do współpracy trójkę pisarzy: Weronikę Murek, Łukasza Orbitowskiego i Dominikę Słowik, którzy przygotowali krótkie opowiadania o Kazimierzu – literackie portrety dzielnicy Krakowa o burzliwej historii. Spotkanie z autorami, które poprowadził Szymon Kloska, odbyło się 17 listopada. Dyskusja dotyczyła następujących kwestii: co XXI-wieczna literatura może powiedzieć o Kazimierzu? Jak go traktuje? Czy ta dzielnica Krakowa to główny bohater, zagubiona postać z drugiego planu, czy raczej tło wydarzeń?

Dodatkowo odbyły się warsztaty zorganizowane przez Krakowskie Biuro Festiwalowe w ramach całorocznego Kursu Kreatywnego Pisania. Podczas zajęć organizowanych w ramach projektu autorzy odślonili swój warsztat pisarza i podzielili się wiedzą, doświadczeniem i pomysłami. Warsztaty były praktyczne – na każdym z nich uczestników czekało dużo pisania. W listopadzie poprowadzili je Dominika Słowik i Łukasz Orbitowski, natomiast w grudniu prowadzącą była Weronika Murek.

KRAKÓW

Cheder i Miasto Kraków przedstawiają:

O_KAZ

Literatura o Kazimierzu

WERONIKA MUREK
DOMINIKA SŁOWIK
ŁUKASZ ORBITOWSKI

Opowiadania ukaza się kolejno **10 X, 24 X i 7 XI 2016** i będą dostępne bezpłatnie w **Chederze** i innych kawiarniach, księgarniach, barach, sklepach i domach kultury **na Kazimierzu**.
17 XI 2016, godz. 18.00 - spotkanie z autorami w Chederze przy ul. Józefa 36

PROJEKTY CAŁOROCZNE

Program wsparcia dla księgarń i kiermasze książki używanej

Drugie Życie Książki

Regał z kulturą

Kody Miasta

LiteraTURA

Writers in Motion

ICORN

Multipoezja

Spacery literackie

Warsztaty Kreatywnego Pisania

Weekend z reporterami „Dużego Formatu”

Skok w Book

BookTruck

Book's Not Dead

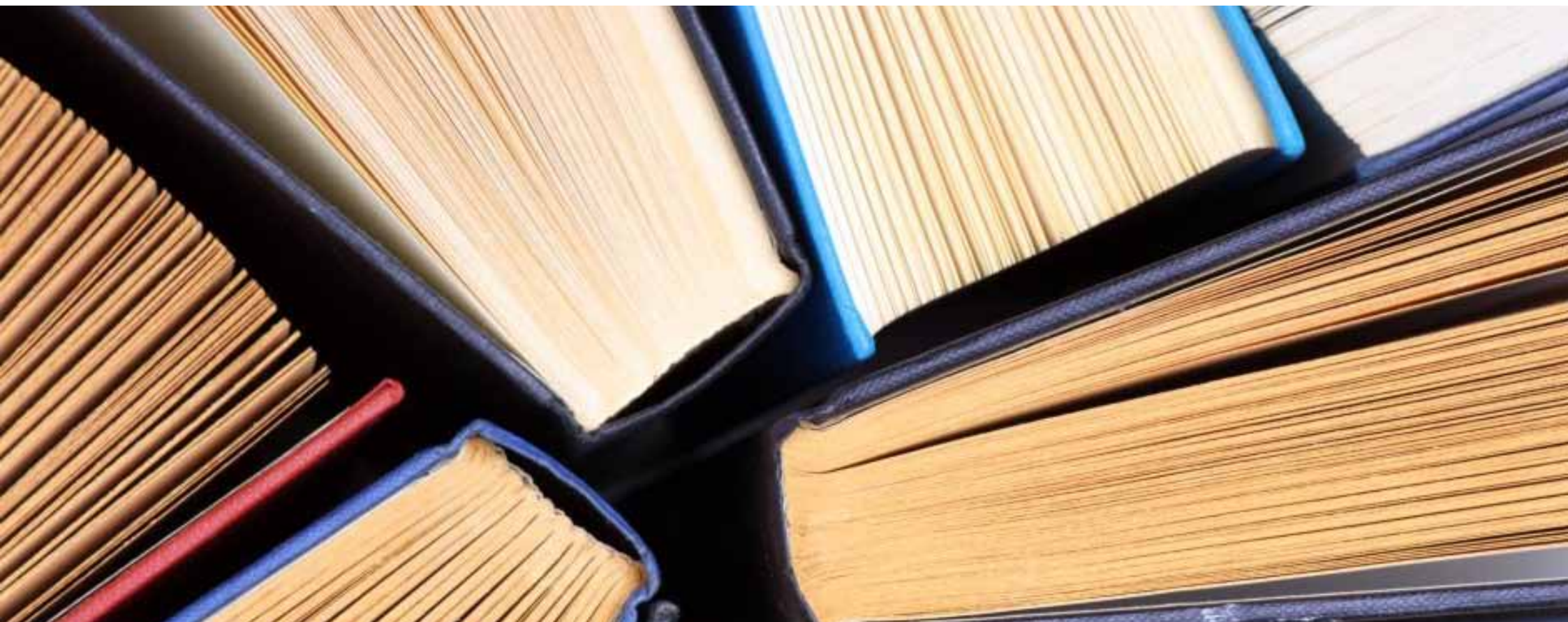
PROGRAM WSPARCIA DLA KSIĘGARŃ I KIERMASZE KSIĄŻKI UŻYWANEJ

W 2016 roku powstał miejski program wspierania działalności kulturalnej w księgarniach, a tym samym utworzony został pierwszy w Polsce konkurs skierowany do fundacji i stowarzyszeń planujących organizację wydarzeń literackich w księgarniach stacjonarnych. Beneficjentami zostali organizatorzy trzech projektów: Festiwal Niezależnych Księgarń, Krakowskie Księgarnie na Medal oraz Dyskusyjne Kluby Czytelnicze. Wszystkim wspo-

mnianym projektom patronuje Kraków - Miasto Literatury UNESCO, który jest jednocześnie fundatorem programu.

Festiwal Niezależnych Księgarń to projekt Fundacji Kopernika, realizowany w ramach miejskiego konkursu na działalność kulturalną w księgarniach. Stanowi całoroczny cykl wydarzeń tworzonych przez księgarzy dla wszystkich osób, którym nie jest obojętne czytanie, my-

ślenie i rozmawianie o książkach. W programie na rok 2016 znalazły się m.in. Noce w księgarni, warsztaty dla dzieci - Projekt książka, spotkania branżowe pod hasłem Sekrety księgarni i Spacerzy literackie. W ramach festiwalu księgarnia Bona zorganizowała konkurs dla młodych poetów zwieńczony Wieczorem młodych poetów. W jury konkursu zasiedli: dr hab. Joanna Zach-Rońda – historyk literatury i pracownik Katedry Krytyki Współczesnej UJ,

dr Jakub Kornhauser – poeta, tłumacz, krytyk literacki i literaturoznawca oraz dr Tomasz Cieślak-Sokołowski – historyk i krytyk literacki, redaktor „Nowej Dekady Krakowskiej”.

Konkurs przeznaczony był dla poetów przed debiutem książkowym, wśród nagród znalazła się zaś m.in. publikacja wierszy w „Dekadzie” i organizacja autorskiego

wieczoru poetyckiego. Nagrodę główną otrzymała pani Alicja Rosé, wyróżnienia przyznano Natalii Stencel, Ołene Cikuj i Markowi Palińskiemu. Finał konkursu odbył się 25 maja.

Krakowskie Księgarnie na Medal to projekt Fundacji Miasto Literatury, który koncentruje się na współpracy ze stacjonarnymi księgarniami w Krakowie i został przy-

gotowany z myślą o czytelnikach, miłośnikach książek i księgarzach w Krakowie. Projekt ma za zadanie wesprzeć krakowski rynek książki poprzez integrację, koordynację i realizację bogatego programu wydarzeń kulturalnych w krakowskich księgarniach stacjonarnych. Dzięki jego realizacji poprawi się sytuacja księgarń, które zdobędą dodatkowe narzędzia i metody promocji, wzbogacą

swoją ofertę kulturalną, przyciągną nowe, szerokie grono odbiorców we wszystkich grupach wiekowych, zbudują trwałe relacje z czytelnikami, oparte na przesłankach racjonalnych i emocjonalnych. W harmonogramie wydarzeń znalazły się takie wydarzenia kulturalne jak spotkania autorskie, wieczory poezji, maratony czytania, koncerty, dyskusje, wykłady, prezentacje, warsztaty literacko-plastyczne czy tematyczne witryny w księgarniach,

pokazujące, że miasto żyje aktualnymi wydarzeniami literackimi.

Dyskusyjne Kluby Czytelnicze to Projekt fundacji Poemat powstały w Krakowie wg pomysłu Michała Zabłockiego. W 2016 roku w pięciu krakowskich księgarniach pięciu prowadzących (Szymon Kloska, Marcin Wilk, Wojciech Bonowicz, Łukasz Wojtusik, Barbara Gawryluk) zrealizowało tematyczne cykle spotkań poświęcone pięciu

gatunkom literackim: reportażowi, beletrystyce, poezji, biografii i literaturze dla dzieci. Każdy prowadzący opracował listę lektur, którym poświęcono kolejne spotkania, a wśród omawianych autorów znaleźli się m.in. Artur Domosławski, Olga Tokarczuk, Zbigniew Herbert, Katarzyna Kubisiowska czy Iwona Chmielewska.

Celem „Programu wspierania działalności kulturalnej prowadzonej w księgarniach stacjonarnych funkcyj-

jących na obszarze Gminy Miejskiej Kraków” jest upowszechnianie literatury i kształtowanie postaw czytelniczych. W związku z uzyskaniem przez Kraków tytułu Miasta Literatury UNESCO w 2013 roku, miasto przyjęło na siebie obowiązek wspierania rozwoju księgarń stacjonarnych. Wprowadzenie przejrzystego narzędzia do-towania działalności kulturalnej w księgarniach leży nie

tylko w interesie Krakowa jako miasta opierającego swoją tożsamość na literaturze, ale stanowi zarazem najprostszy sposób wspierania księgarń ewoluujących w kierunku nowoczesnych centrów kultury. W 2016 roku ofertę KMLU wzbogaciły też Krakowskie Kiermasze Książki – cykliczne, plenerowe wydarzenie skierowane do mieszkańców, podczas którego w urokliwych przestrzeniach Placu

Św. Marii Magdaleny oraz pasażu przy pawilonie Powiśle 11 zaprezentowali swoją ofertę krakowscy (i nie tylko!) antykwariusze i bukiniści.

DRUGIE ŻYCIE KSIĄŻKI

W 2016 roku dla wszystkich wielbicieli literatury przeprowadziliśmy 19 edycji jednej z najpopularniejszych w Polsce akcji wymiany książek, w tym tradycyjnie już w Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego i Pawilonie Wyspiańskiego czy w trakcie miesiąca frankofonii w Instytucie Francuskim, gdzie uczestnicy projektu wymieniali się książkami w języku francuskim. Akcja cieszyła się

ogromną popularnością, a przez cały rok wymieniono się łącznie blisko 4 tysiącami książek.

Specjalne edycje projektu odbywają się także w innych punktach Krakowa – popularnym Gołębniku, czyli siedzibie Wydziału Polonistyki UJ czy w Galerii Krakowskiej. Drugie Życie Książki towarzyszy także wielkim wydarzeniom literackim – takim jak Festiwal Conrada, Festiwal

Miłosza, Targi Książki czy Targi Książki dla Dzieci. Do tychczas odbyła się także wymiana płyt z muzyką, grammi, filmami i audiobookami w Artetece Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej oraz książek kucharskich w trakcie festiwalu kulinarnego Najedzeni Fest!

REGAŁ Z KULTURĄ

W kilkunastu krakowskich szpitalach i ośrodkach pomocy społecznej stały nowiutkie regały uginające się od nowości wydawniczych sześciu krakowskich oficyn. To efekt akcji „Regał z kulturą” realizowanej w ramach cyklu Drugie Życie Książki przez Krakowskie Biuro Festiwalowe. Piękne wydanie *Przygód Kubusia Puchatka*, *Dlaczego oczy kota świecą w nocy?* i poradniki dla mam w Uniwersyteckim Szpitalu Dziecięcym i Szpitalu Ginekologiczno-Położniczym przy ul. Ujastek, reportaże Maxa Cegielskiego w bibliotece Szpitala im. dr Babińskiego, najnowsze kryminały wydawnictw Insignis i Sine Qua Non w Punktach Aktywności Lokalnej i placówkach Stowarzyszenia Sie macha – łącznie 1700 książek w 17 miejscach! – akcja „Regał z kulturą” dowodzi, że książka jest najlepszym lekarstwem na chorobę i zajęciem, dzięki któremu poznajemy i otwieramy się na świat.

KRAKÓW

2 | ŻYCIE | KSIĄŻKI

ZABIERZ

PRZECZYTAJ

ODŁÓŻ NA PÓŁKĘ

PODARUJ
KSIĄŻCĘ
DRUGIE
ŻYCIE

PROJEKTY CAŁOROCZNE

W akcji Regał z kulturą biorą udział:

- Szpital Zakonu Bonifratrów im. Jana Grandego w Krakowie (ul. Trynitaraska 11)
- Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. św. Ludwika (ul. Strzelecka 2)
- Uniwersytecki Szpital Dziecięcy (ul. Wielicka 265)
- Szpital Specjalistyczny im. Stefana Żeromskiego SPZOZ (os. Na Skarpie 66)
- Szpital Specjalistyczny im. dr. Józefa Babińskiego (ul. Babińskiego 29)
- Szpital Ginekologiczno-Położniczy UJASTEK (ul. Ujastek 3)
- Zakład Karny Kraków-Nowa Huta (ul. Spławy 2)
- Specjalistyczna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza (ul. Parkowa 12)
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (ul. Józefińska 14)
- Stowarzyszenie SIEMACHA (ul. Długa 42)

Książki na regały zapewniły wydawnictwa:

- Insignis
- Karakter
- Sine Qua Non
- WAM
- Wydawnictwo Literackie
- Znak

KODY MIASTA

W 2016 roku odnowiono wszystkie tablice w przestrzeni Krakowa. To już czwarta odsłona projektu Kody Miasta. Łącznie od początku jej trwania na krakowskich Plantach pojawiło się już ponad 160 literackich ławek, którym patronują najwybitniejsi twórcy związani z Krakowem. Wszystkie literackie miejsca i ławki opatrzone zostały specjalnymi tabliczkami, na których obok nazwiska autora znalazł się również specjalny kod QR, prowadzący do multimedialnych treści o pisarzu.

literaTURA

LiteraTURA

W krakowskiej kulturze panuje urodzaj. Trudno narzekać na brak wydarzeń, inicjatyw, przedsięwzięć i pomysłów. Z drugiej strony niełatwo za tym wszystkim nadążyć. Każdy miesiąc, każdy tydzień, każdy kolejny dzień, przynoszą nowości, o których dowiadujemy się często zbyt późno. Stąd rozwiązanie – LiteraTURA. To element strategii Krakowa Miasta Literatury UNESCO. Wśród jej prio-

rytetów znajdują się m.in. integrowanie różnorodnego życia literackiego, tworzenie połączeń: literatura, nowe media i przemysły kreatywne, kreowanie postaw czytelnicznych, tworzenie warunków do uobecniania się literatury w przestrzeni publicznej, a także edukacja literacka. Informacja o wydarzeniach literackich: spotkaniach autorskich, warsztatach, wykładach, spacerach, koncer-

tach czy wystawach zaplanowanych w danym miesiącu w Krakowie, dociera wprost do skrzynek mailowych czytelników. LiteraTURA to narzędzie do planowania i wyszukiwania ciekawostek, na które inaczej mogłoby nigdy się nie natknąć.

WRITERS IN MOTION

Audiowizualna biblioteka pisarzy Writers in Motion to długofalowy projekt realizowany przez Krakowskie Biuro Festiwalowe we współpracy z Wydziałem Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dzięki wywiadam przed kamerą powstają audiowizualne sylwetki pisarzy polskich i zagranicznych, zarówno tych mieszkających w Krakowie, jak i tych, którzy odwiedzają miasto podczas licznych wydarzeń literackich, na przykład Festiwalu Conrada. Wywiady przygotowują i prowadzą studenci oraz doktoranci Wydziału Polonistyki UJ pod opieką doświadczonych pracowników naukowych i krytyków literackich. Writers in Motion to znacznie więcej niż wywiady z pisarzami – to laboratorium literatury i nowych mediów, w którym tworzą się wielorakie połączenia mię-

dzy młodymi ludźmi wnoszącymi świeże spojrzenie na problemy literatury współczesnej, doświadczonymi krytykami i badaczami oraz uznanymi pisarzami, którzy nierzadko ukazują swoje nowe, dotąd nieznanne oblicze.

Powstające w ramach projektu wywiady, przygotowywane w dwóch wersjach językowych – angielskiej i polskiej – są udostępniane na otwartej licencji i wzbogacają bazę materiałów dokumentujących życie literackie Krakowa. W roku 2016 w ramach programu przeprowadzono wywiady z takimi autorami jak Michael Cunningham, Géza Röhrig, Eleanor Catton, Szczepan Twardoch czy Katarzyna Bonda.

WRITERS IN MOTION

ICORN

Do grona literackich gości Krakowa dołączyła nowa wybitna postać: pochodzący z Kongo pisarz, naukowiec, literaturoznawca, działacz społeczny, stypendysta Fundacji Fulbrighta i University of California – dr Félix Kaputu. W Krakowie przebywał od kwietnia do końca roku, a organizatorami

jego pobytu były Miasto Kraków, Krakowskie Biuro Festiwalowe i Stowarzyszenie Willa Decjusza.

Urodzony w 1959 roku w Kongo Félix Kaputu jest specjalistą w dziedzinie afrykanistyki, sztuki i filozofii. W swojej pracy naukowej zajmował się również problematyką gen-

der, mitologią i literaturą afrykańską. Prowadził badania naukowe i wykładał m.in. w USA, Japonii i Belgii. W 2003 roku został stypendystą Fundacji Fulbrighta i University of California. Jest autorem 6 książek i blisko 60 publikacji dotyczących m.in. trudnej sytuacji kobiet w Afryce, pro-

blematyki HIV i AIDS. Od przystąpienia Krakowa do ICORN w 2011 roku, gośćmi naszego miasta w Willi Decjusza byli jak dotąd: deportowana z Norwegii Osetynka Maria Amelie,

egipski bloger Kareem Amer, w 2013 roku prześladowany pisarz i wydawca z Iranu Mostafa Zamani, w 2014 Lawon Barszczeuski, białoruski pisarz, tłumacz i działacz na rzecz

praw człowieka, a w 2015 Aslı Erdoğan, turecka pisarka i dziennikarka.

MULTIPOEZJA

Od 1 maja w samym centrum Krakowa – na ścianie kamienicy Potockich na rogu Rynku Głównego i ulicy Brackiej – można było przez cały rok czytać wiersze poetów pochodzących z partnerskich Miast Literatury UNESCO. Akcja została zorganizowana przez Krakowskie Biuro Festiwalowe i Fundację Poemat we współpracy z Miastami Literatury UNESCO: Dublinem, Edynburgiem, Iowa City, Melbourne, Norwich i Reykjavikiem. Wiersze były prezentowane w polskiej i angielskiej wersji językowej. Idea projekcji wpisuje się w strategię Miasta Literatury UNESCO, której kluczowym

Ze schodów Św. Pawła
Widziałem cię pod zegarami;
Ale godziny szczytu wymiotły cię
Gdy biegłem by zdążyć na światła
Justin Clemens - Melbourne

elementem jest zacieśnianie współpracy międzynarodowej. Pomysł zrodził się podczas międzynarodowej konferencji Kreatywne miasta i regiony, która odbyła się w Krakowie w październiku 2012 roku w ramach projektu Reading Małopolska. Wyświetlanie wierszy w tym miejscu zainicjowała w 2002 roku Fundacja Poemat autorską akcją Michała Zabłockiego „366 wierszy w 365 dni”. W centralnych miejscach turystycznych Krakowa i Warszawy na fasadach dwóch eksponowanych kamienic przez cały rok, dzień po dniu, odbywały się projekcje kolejnych 366 wierszy. Była to światowa premiera regularnej poetyckiej książki na murze. Od tego czasu poezja jest nieprzerwanie obecna na fasadzie kamienicy przy Rynku Głównym.

SPACERY LITERACKIE

Cykl literackich spacerów, które organizowane są od 2014 roku, to wyjątkowa okazja do bliższego poznania krakowskich autorów oraz książkowych odniesień, anegdot i biograficznych ciekawostek związanych z miejscami, które mijamy na co dzień. Udział w tych wydarzeniach jest bezpłatny, może się na nie zapisać każdy – wystarczy wystać zgłoszenie drogą mailową. Literackie spacery są nie tylko swoistym „czytaniem miasta” i przeżywaniem literatury

w otaczającej nas na co dzień przestrzeni, ale także szansą na spotkanie osób bliskich pisarzom. Spacery literackie, organizowane raz w miesiącu, to szansa na dokładne poznanie literackiej mapy miasta. Dwie krakowskie przewodniczki – Anna Hojwa i Agnieszka Pudełko zabierają ciekawskich tam, gdzie w Krakowie powstawała i żyje literatura.

W tym roku spacery ruszyły 30 kwietnia szlakiem krakowskich pisarek, a zakończyły się w październiku podczas Fe-

stiwalu Conrada. Oprócz wspomnianego inauguracyjnego spaceru, zorganizowano wycieczki szlakami: Stanisława Lema, Baltazara Gąbki, Czesława Miłosza, poetów niepokornych, Mordechaja Gebirtiga, Stanisława Wyspiańskiego, cudzoziemskich pisarzy, Wisławy Szymborskiej i Josepha Conrada.

WARSZTATY KREATYWNEGO PISANIA

Kurs Kreatywnego Pisania Miasta Literatury UNESCO odbywał się już po raz drugi. Program edukacji literackiej obejmował cykl całorocznych wykładów i weekendowych warsztatów pisania.

- **Bohater fantastyczny – warsztaty pisania z Jakubem Ćwiekiem**

Wszystko zaczyna się od bohatera – nie ma dobrej powieści bez wyrazistej postaci i nawet świetnie skonstruowany świat fantastyczny bez dobrego bohatera to za mało. Jak go stworzyć, opowiedział i pokazał 24 kwietnia Jakub Ćwiek, jeden z najbardziej popularnych autorów fantastyki, znany z zamiłowania do klasycznego rocka oraz popkultury, znawca i popularny zator komiksów na polskim rynku, autor powieści *Grimm City. Wilk!*, a także osiemnastu innych książek, laureat Nagrody im. Janusza A. Zajdla.

- **Warsztaty pisania z Tomaszem Michniewiczem**

26 maja Tomasz Michniewicz, dziennikarz, podróżnik i autor bestsellerowych książek podróżniczych podzielił się swoim doświadczeniem i opowiedział o podstawowych zasadach pisania o podróżach. Dzięki praktycznym ćwiczeniom uczestnicy na własnej skórze przekonali się, na czym polega dobre pisanie podróżnicze.

PROJEKTY CAŁOROCZNE

WEEKEND Z REPORTERAMI „DUŻEGO FORMATU”

We współpracy z Instytutem Reportażu powstał intensywny, dwudniowy (4-5 czerwca) kurs, który poprowadzili doświadczeni i nagradzani reporterzy: Konrad Oprzędek, Anna Śmigulec i Renata Radłowska. Kurs składał się z 6 bloków tematycznych – łącznie odbyło się blisko 10 godzin zajęć, w trakcie których prowadzący umiejętnie połączyli teorię z praktyką i opowiedzieli o swoich doświadczeniach i tajnikach warsztatu reportera.

Anna Śmigulec – z wykształcenia romanistka i kulturoznawczyni, ukończyła też podyplomowe studia dziennikarskie i Polską Szkołę Reportażu. Współpracuje z „Dużym Formatem”, publikowała w „Wysokich Obcasach”, „Tygodniku Powszechnym”, „Newsweeku”.

Renata Radłowska – krakowianka, mieszka w Nowej Hucie; od 1999 roku dziennikarka krakowskiego dodatku „Gazety Wyborczej”, reporterka „Dużego Formatu”. W 2008 roku w wydawnictwie Czarne wydała książkę *Nowohucka telenowela*.

Konrad Oprzędek – absolwent polonistyki na Uniwersytecie Jagiellońskim. Pracę dziennikarską zaczął w Radiu RMF FM. Od 2011 roku publikuje reportaże w „Dużym Formacie”.

SKOK W BOOK

Skok w Book to nowy internetowy program księgarni De Revolutionibus i Centrum Kopernika o książkach niszowych i przez to jeszcze bardziej ciekawych, który ruszył w styczniu 2016 roku. W kolejnych odcinkach cyklu o swoich książkach opowiadali pisarze, krytycy literaccy, a także twórcy i pasjonaci literatury dziecięcej. Rozmowy toczyły się w księgarni De Revolutioni-

bus przy ul. Brackiej, gdzie obok książek naukowych z dziedziny fizyki, astronomii i filozofii znaleźć można poezję, młodą polską prozę oraz literaturę dziecięcą z całego świata. To miejsce, w którym spotykają się ze sobą różne języki i wizje świata.

Program odbywa się pod patronatem Krakowa Miasta Literatury UNESCO.

PROJEKTY CAŁOROCZNE

BOOKTRUCK

W Krakowie dwukrotnie, następnie w podkrakowskiej Bochni, Tarnowie i Wadowicach zaparkowały osobliwe BookTrucki, czyli samochody wypełnione po dach tomami wycofanymi ze zbiorów krakowskich (i nie tylko!) bibliotek. Rozdawane za darmo książki w okamgnieniu znalazły swoich nowych czytelników. Akcja BookTruck organizowana przez inicjatywę „Rusz książką” pod patronatem Krakowa Miasta Literatury UNESCO pokazuje, że życie książki nigdy się nie kończy, a na odpowiedniej redystrybucji tomów wycofanych ze zbiorów bibliotecznych korzystają i czytelnicy, i bibliotekarze.

BOOK'S NOT DEAD

Niecodzienne rozmowy o literaturze, nowości książkowe i szczypta dobrej muzyki – to wszystko czekało słuchaczy audycji Book's Not Dead na antenie radiofonia.net przez cały rok. Program, którego autorami są Katarzyna Trzeciak i Michał Sowiński, jest emitowany co dwa tygodnie w niedzielę od 18:00 do 19:00.

Audycję nadawano pod patronatem Krakowa Miasta Literatury UNESCO.

PROJEKTY CAŁOROCZNE

PUBLIKACJE I PATRONATY

Kraków Miasto Literatury UNESCO, Krakowskie Biuro Festiwalowe oraz festiwale Conrada i Miłosza jak co roku wspierały też nowe publikacje. W 2016 roku patronowaliśmy 19 nowym tytułom (6 książkom patronował Festiwal Conrada, 3 tytuły ukazały się w serii Projekt Szekspir, zaś 6 w ramach Festiwalu Miłosza).

Patronaty KMLU:

- Jacek Dehnel, Piotr Tarczyński, Rozdarta załona, *Nowe śledztwo profesorowej Szczupaczyńskiej*, Znak
- Katarzyna Kubisiowska, *Pilch w sensie ścisłym*. Biografia, Znak
- Mariusz Wollny, *Był sobie król*, Wydawnictwo Jama

Festiwal Conrada:

- Adam Wajrak, Tomasz Samojlik, *Umarty las*, Agora
- Alain Mabanckou, *Papryczka*, Karakter
- David Van Reybrouck, *Kongo. Opowieść o zrujnowanym kraju*, W.A.B.
- Grzegorz Jankowicz, *Życie na poczytaniu. Rozmowy o literaturze i reszcie świata*, Znak
- Michael Cunningham, *Dziki tabędź i inne baśnie*, REBIS
- Michał Bułhakow, *Mistrz i Małgorzata*, Znak Zośka Papużanka, *On*, Znak

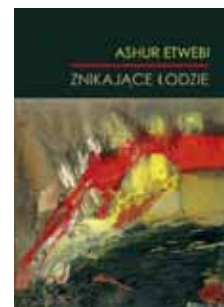
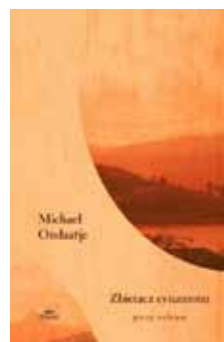
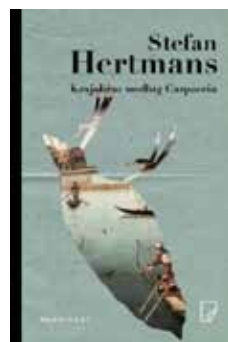
PROJEKTY CAŁOROCZNE

Publikacje Festiwalu Miłosza:

- Adonis, *Witajęc wiatr i drzewa*, Anagram
- Ashur Etwebi, *Znikające łodzie*, Instytut Mikołowski
- Breyten Breytenbach, *Refren podróżny. Wiersze wybrane*, Fundacja Miasto Literatury
- Michael Ondaatje, *Zbieracz cynamonu*, Znak
- Olga Siedakowa, *Anioł Reims i inne wiersze*, Kolegium Europy Wschodniej
- Stefan Hertmans, *Krajobraz według Carpaccia*, Marginesy

Projekt Szekspir:

- Anne Tyler, *Dziewczyna jak ocet. Poskromienie złościcy*, Wydawnictwo Dolnośląskie
- Jeanette Winterson, *Shylock się nazywam. Kupiec wenecki*, Wydawnictwo Dolnośląskie
- Margaret Atwood, *Czarci pomiot. Burza*, Wydawnictwo Dolnośląskie

PROMOCJA KRAKOWA MIASTA LITERATURY UNESCO NA KONFERENCJACH ZAGRANICZNYCH

Kraków Miasto Literatury UNESCO na międzynarodowych konferencjach:

- Szczyt Międzynarodowej Sieci Miast Schronienia w Paryżu (Francja)
- Szczyt Miast Literatury UNESCO w Dublinie (Irlandia)
- Zjazd Miast Kreatywnych UNESCO w Pekinie (Chiny)
- Coroczny zjazd Sieci Miast Kreatywnych UNESCO w Östersund (Szwecja)
- Prezydium Literackie w Heidelbergu (Niemcy)
- Narodowe Forum Kultury w Ulyanovsku (Russia)

Obecność i prezentacja programu Krakowa Miasta Literatury na najważniejszych kongresach i spotkaniach UNESCO oraz istotnych wydarzeniach innych miast Sieci.

Zagraniczne projekty promocyjne:

- “Snapshots from Cities of Literature” wystawa podczas Reykjavik Reads Festival – wystawa zdjęć i krótkich opisów wszystkich miast literatury UNESCO w ratuszu Reykjaviku. Trwała od 1 do 21 października 2016.
- “Literary Tram” projekt poetycki w Ulyanovsku – promowanie literatury poprzez publiczne czytanie w środkach komunikacji miejskiej.
- “Bus Poetry” w Tartu (Estonia) – promocja współczesnej literatury poprzez umieszczanie cytatów na szybach miejskich autobusów.
- “Postcards from Cities of Literature” in Melbourne, Australia – viralowa akcja promocyjna – zdjęcia projektów literackich w przestrzeni publicznej ze wszystkich miast literatury.

PROMOCJA KRAKOWA MIASTA LITERATURY UNESCO NA KONFERENCJACH ZAGRANICZNYCH

Inne aktywności:

- Dominika Słowik na rezydencji w Pradze Mieście Literatury UNESCO – autorka *Atlas: Doppelgänger* spędziła dwa miesiące w Pradze Mieście Literatury UNESCO na literackiej rezydencji, gdzie pracowała nad swoją nową książką.
- Przewodnictwo w Sieci Miast Literatury UNESCO – Kraków stoi na czele Miast Literatury i jest ich przedstawicielem w Komitecie Sterującym. Po raz pierwszy funkcję tę powierzono mu w 2014 r. w Chengdu (Chiny), a na kolejnym Zjeździe Sieci w Östersund (Szwecja) w 2016 r., kadencja została przedłużona na kolejne dwa lata.

KONTAKT

Krakowskie Biuro Festiwalowe
Operator programu Kraków Miasto Literatury
UNESCO

ul. Wygrana 2, 30-311 Kraków
tel. +48 12 354 25 00
fax.: +48 12 354 25 01
mail: poczta@biurofestiwalowe.pl

Izabela Helbin

Dyrektor Krakowskiego Biura Festiwalowego
mail: poczta@biurofestiwalowe.pl

Robert Piaskowski

Zastępca Dyrektora ds. Programowych,
Koordynator programu Kraków Miasto Literatury
UNESCO
mail: piaskowski@biurofestiwalowe.pl

Urszula Chwalba

Kierownik Działu Literackiego
mail: uchwalba@biurofestiwalowe.pl

KONTAKT

Szymon Kloska

Dział Literacki

mail: skloska@biurofestiwalowe.pl

Michał Koza

Dział Literacki

mail: mkoza@biurofestiwalowe.pl

Anna Zygmunt

Dział Literacki

mail: azygmunt@biurofestiwalowe.pl

Krzysztof Żwirski

Dział Literacki

mail: kzwirski@biurofestiwalowe.pl

Oliwia Fryc

Współpracownik Działu Literackiego

mail: ofryc@biurofestiwalowe.pl

Barbara Rumińska

Dział Nowych Mediów i PR

mail: bruminska@biurofestiwalowe.pl

Wydawca: Krakowskie Biuro Festiwalowe

Dyrektor: Izabela Helbin

Skład i oprawa graficzna: Adam Stach

Niektóre teksty pochodzą z opisów organizatorów, a niektóre notki biograficzne i promocyjne dotyczące książek to materiały wydawców.

Redakcja: Anna Maria Zygmunt

Współpraca: Urszula Chwalba, Oliwia Fryc, Justyna Jochym, Michał Koza, Jakub Kulasa, Krzysztof Żwirski

Korekta: Igor Kuranda, Grzegorz Słącz

Krakowskie Biuro Festiwalowe dziękuje partnerom za udostępnienie zdjęć na potrzeby Raportu.

Krakowskie Biuro Festiwalowe

Operator programu Kraków Miasto Literatury UNESCO

ul. Wygrana 2

30-311 Kraków

tel.: +48 12 354 25 00

fax: +48 12 354 25 01

mail: poczta@biurofestiwalowe.pl

www.miaistoliteratury.pl

